

МОЛОДИЙ КОМІНАР

Виходить з 5 грудня 1939 р.

№ 5 (4138).

СУБОТА

2 ЛЮТОГО 1991 р.

Ціна 30 коп.
(передплатою — 12 коп.).

Орган Кіровоградського обкому ЛКСМУ (МДС)

Це слово раніше ми рідко промовляли. Якось воно не так сприймалося. Заможністю від нього несло. Отою, яку ми майже викоренили по селах, яку так щедро вигрібала разом з останньою зерниною в коморі і останньою людиною на хуторі колективізація.

Х
А
З
Я
Ї
Н

Про Сергія Гозоднюка з Добровеличківки, який є хазяїном майже 30 га землі, читайте у наступному номері.

звертаємо
вашу увагу:

ЧЕРГОВА ПОДАЧА
«ГРЕКІВ В ЄЛИСАВЕТ-ГРАДІ» — 5 СТОР.

«ВИ Б ХОТІЛИ ГЕТЬ
УСЕ ПІЗНАТИ,
ОБІЙНЯТИ СЕРЦЕМ,
ПОЛЮБИТЬ?».
«ПЕРЕДЧУТТЯ»
П. СЕЛЕЦЬКОГО — 8 СТОР.

ЩО ТАКЕ КАРАТЕ-ДО
СЬОТОКАН? КИМ БУВ
ГІЧІН ФУНАКОСІ У
ЯПОНІ? ТАКОЖ — ІН-
ТЕРВ'Ю З В. САВЧЕНКОМ
З КІРОВОГРАДА — 10
СТОР.

Для відповідальних працівників банків, установ, організацій, які безпосередньо віддали обмін, вказівка про нього була блискавицею серед ясно-го неба. Багатьом з них довелося не одну ніч не спати. Робили все, що від них залежало. Це ми побачили і в Кіровоградському акціонерно-комерційному банку соціального розвитку. Його директор — Галина Семенівна Закржевська показала, як працюють службовці.

Ми навіть здивувалися, що тут не було великих черг, що касири чітко і швидко обслуговують представників різних організацій. Траплялися, однак, серед організацій і такі, які не правильно заповнювали документи. Їх вертали.

У намічені строки тут з'явилися. Дещо гіршою виявилася ситуація з пенсіонерами, які днями вистояли черги, аби обміняти декілька купюр. Вистояли здебільшого дарма — першого дня ніхто достеменно не знав ні про точну годину надходження розмінних грошей, ні про те, як проводитиметься обмін. До редакції заходило багато людей похилого віку, просили допомоги. Так, В. А. Крамар не одну годину мерзнувши біля 4-го поштового відділення, скаржився на його працівників — свою одну п'ятдесятку йому доводилося міняти дуже важко.

Дві пенсіонерки Л. М. Нероденко і Т. П. Ткаченко день вистояли біля дверей 11-го поштового відділення і — безрезультатно. Ідемо туди і застаетмо заступника начальника головної пошти Н. Г. Горлаченко. Вона пояснила, що гроші отримали пізно і вина тут аж ніяк не працівників 11-го відділення...

Багато турбот викликав обмін через нечітку організацію цього великомасштабного заходу. Зрештою, багато людей цьому і не дивувалися — а нас майже все так робиться. От чи буде від цього користь, сказати важко.

Важко ще й тому, що не лише за чутками, а й за фактами з преси, телебачення дізнаємося, що багато тих, проти кого спрямовувався цей захід, свої купюри «пустили в діло» заздалегідь — адже звідки в останній місяць з'явилася так багато згаданих купюр?

Ті, хто не встиг це зробити, знаходили вихід і після Указу. Метких (а може, їх назвемо й інакше?) вистачало і в Кіровограді. Наведемо факти з компетентних джерел.

Об'єднання «Спорттовари» 23 січня здало касовий залишок купюр на суму 74900 крб., хоча 21 і 22 січня ними він оформлявся в розмірі 300—400 крб. Воєнторгом касовий залишок зданий на суму 122750 крб. (по інкасації за 22 січня було — 7850 крб.). Об'єднання підприємства громадського харчування облспоживспілки здали 198800 (інкаса — 28000). Управління ринків облспоживспілки 90000 (інкаса 21 січня — 5000).

Не залишилися осторонь подібних справ і ресторани «Весна», «Київ», магазин № 34 Ленінського прототу, де 23 січня по інкасації не надійшли касові залишки. Це лише вибіркові дані. З часом ми вас, шановні читачі, познайомимо з іншими. В тому числі розповімо, як морально і фізично страждали наші земляки від цього обміну, і хто в цьому винен.

Ю. ДЖЕРЕЛЬНИЙ.

ОБМІН...ЧИ ОБМАН?

АБО РОЗПОВІДЬ ПРО ТЕ, ЯК У КІРОВОГРАДІ ПРОХОДИВ ОБМІН КУПЮР ПО П'ЯТДЕСЯТ І СТО КАРБОВАНЦІВ

ВІДГОМІН «КРИЗИ»

(Думки наваздогін...)

У МІСЬКОМУ ПАРЛАМЕНТІ

Більш-менш спокійний хід IV сесії міської Ради порушився вже напередодні її завершення, коли розглядали питання про виконання рішень попередньої сесії стосовно стану лікувальних закладів міста (зокрема, 3-ї міської лікарні), а також про склад виконавчого комітету і структуру управління міським господарством. Невдоволення деяких депутатів викликав кошторис на утримання управлінського апарату міськвиконкому. В принципі проти структури управління містом майже ніхто не виступав — до цього і структура і кошти детально розглядалися на засіданні комісії міської Ради. Треба сказати, що й на комісіях, і на пленарних засіданнях дехто з гарячих голів висловлювався за ліквідацію районних служб. Тут треба нагадати, що III сесія міської Ради звернулася з листом-клопотанням до Верховної Ради із проханням скасувати поділ на райони в нашому місті. Але долю районів можуть вирішити лише люди, які тут проживають. Волею рішення припинити діяльність районних Рад нікому не дано. Тому, виконуючи рішення цієї сесії міської Ради, з цього питання буде проведено референдум, який приурочиться до проведення всеосяжного референдуму з питань союзного договору і земельної реформи 17 березня 1991 року. Якщо місто навіть вирішить скасувати райони, це не означає, що районні структури самі собою в один день «накажуть довго жити». Я згодна з депутатом Ю. П. Яком — навіщо нам і районні, і міський палац шлюбів. Шлюби від того надійніші не стали, коли б навіть реєструвалися двічі — спочатку у місті, а потім в районах чи навпаки! Але ліквідувати, наприклад, відділи соціального забезпечення у районах наваряд чи доцільно навіть при скасуванні районів. Змінювати структуру управління містом, наводити порядок у нашому міському господарстві, але робити це слід поступово, не ламати дров, досить вже тріщити багаття у нашій богом забутій країні. Можливо, першим таким кроком по укрупненню міських структур стане створення єдиного міського комітету народного контролю. А другим, скажімо, утворення міського відділу внутрішніх справ. Таке рішення прийнято на сесії. На пленарних засіданнях це рішення майже не дебатовалося. Головні пристрасті виривали на засіданнях комісії. Створення міського відділу внутрішніх справ і підпорядкуванням деяких його служб міськвиконкомові, зокрема, патрульно-постової служби, ДАІ, медветверезника і деяких інших, у мене особисто викликає безліч запитань, відповіді на які я не знайшла ні в ході роботи сесії, ні під час пресконференції голови міської Ради і виконкому В. Г. Мухіна для засобів масової інформації. Зрозуміло, мілі-

ція — не палац шлюбів, районні відділи існуватимуть, відділення слідства, карного розшуку, ОБХСС новоутвореного міського відділу внутрішніх справ будуть займатися особливо складними злочинами. Можливо, це й правильно. Що стосується слідства, то його взагалі слід підпорядкувати міліції, але це, як сказав мені В. Г. Мухін, «не наша з вами компетенція». Мене турбує інше — вся ця плутанина з різними рівнями підпорядкування. Чи принесе вона бажані наслідки. До речі, у нас вже є муніципальна рота ППС, на утримання її витрачається 385 тисяч карбованців. Потрібно ще 230 тисяч на часткове утримання міськвідділу, але начальник міських фінансів М. М. Крижанов береється за голову. «Ви що, людоньки добрі, без ножа ріжете. Де я вам візьму грошей?». Голова комісії з питань соціалістичної законності Е. П. Левицький від імені комісії запропонував продовжити фінансування роти ППС, потурбувавшись про її статус. Особисто я не бачу великого сенсу в створенні ще однієї структури. Міліція повинна підпорядковуватися лише МВС. Однак, відмовитися від перспективи мати муніципальну міліцію міська влада не збирається, хоч і конфлікт з фінансами доведеться брати до уваги.

Міські фінанси... Як вже зазначалося, дехто з депутатів протестував проти запропонованого кошторису на утримання управлінського апарату. Зокрема, депутат від демблоку В. М. Мартинюк сказав: «Я знаю, що ми проголосуємо за те, що нам запропонував голова, але не висловити свою думку не маю права. Що ми обіцяли виборцям і що ми маємо? Ви погляньте, на охорону здоров'я витрати з міського бюджету скорочуються, а на управління тою ж охороною здоров'я збільшуються. Опам'ятайтесь!». Депутати «опам'ятаються» не заохотили і проголосували за структуру управління, запропоновану В. Г. Мухіним. Не виступаючи проти цієї структури, я все-таки хочу висловити деякі міркування. При поєднанні посад голови міської Ради і міськвиконкому перший заступник отримуватиме зарплату голови міськвиконкому. Означає це, що його функції залишились без змін, а поєднання посад — це всього лише черговий адміністративний трюк? Не знаю, чи залишиться мер міста на тому ж окладі, що й раніше (по ідеї, так не повинно бути, адже у нього тепер обов'язків більше). Мене турбує інше. Чесно кажучи, місцеві парламентські ігри не викликають ентузіазму. Поєднав, роз'єднав, створив, ліквідував. Люди прагнуть стабільності. Я за те, щоб мер міста знав, з кого спитати за виконання обов'язків, але щоб і сам міг відповісти, коли спитують із нього. І не вищестоящі інстанції, тобто не тільки вони, а жителі міста, де ніхто ні за що не відповідає, де все побудовано так, що будь-який не-

сподіваний указ зверху примушує страждати людей, як у випадку з фінансовими новаціями прем'єр-міністра Павлова. Сесія прийняла бюджет міста. Він може стати реальним лише в тому випадку, якщо всі візьмуться за роботу. Так чи інакше ця думка простежувалася при виборі виконавчого комітету. Суперечок було багато, емоції виривали. Амбіції з боку демократичного блоку примусили В. Г. Мухіна сказати: «Ну, якщо я не можу сформувати виконком, мабуть, подумаю вечір, а завтра подам заяву про відставку». Лише цей «ультиматум» трохи остудив депутатів, хоча двох кандидатів у виконком від групи «За єдність» (перший секретар міського партії Мішура) і демблоку (депутат Пальоний) всеодно забалотували. Все залежало від позиції молодіжної фракції, яка при голосуванні утрималася. А коли б вона підтримала цих товаришів, Мішура увійшов би до складу міськвиконкому, Пальоний — ні. Треба сказати, що головна причина «парламентської кризи» саме у постаті першого секретаря міськвиконкому партії. Демблук не наполягав би на депутатстві членів міськвиконкому від фракцій, коли б мова йшла не про партійного лідера міста. Та й група «За єдність» (комуністи) ще раз продемонструвала свою нездатність вести парламентську боротьбу. При якій чистоті помислів навіщо було надавати таку погану послугу В. Д. Мішурі, підігрівуючи пристрасті демократичного блоку? Адже день, коли формувалася новий склад міськвиконкому, почався з повідомлення голови міської виборчої комісії про ситуацію на 155 виборчому окрузі (на прохання керівників міста преса утримується від будь-яких коментарів до завершення слідства).

На сесії було затверджено начальнича міського управління будівництва і архітектури В. Є. Кривенка. Ситуація тут складна. Довгий час посада начальника управління залишалася вільною, ніхто не виявляв бажання її посісти. Саме на цьому наголошував голова міської Ради, пропонуючи кандидатуру товариша Кривенка. Зрозуміти Василя Георгійовича можна, і все-таки мені шкода, що при затвердженні кандидатури сесія проігнорувала запитання деяких депутатів. А вони були слухними. Між іншим і відповіді претендента на поставлені запитання мене особисто не переконали в тому, що у Віталія Єфремовича є реальне уявлення про майбутнє нашого містобудування. Дай бог, щоб я помилялася. Але якщо у нашому місті знову з'явиться щось на зразок угробленого театру чи середньої школи на стиці двох міських магістралей, то кому від цього буде користь? Мєру міста? Депутатам? Керівникам? Чи городянам?

В. ЛЕВОЧКО,
оглядач «МК».

НАС НА ЗБОРИ НЕ ЗАПРОШУВАЛИ,

АБО ПРО ТЕ, ЯК ЖУРНАЛІСТІВ НЕ ДУЖЕ ХОТИЛИ БАЧИТИ НА КОМСОМОЛЬСЬКИХ ЗБОРАХ,
ДЕ ОБГОВОРЮВАЛИ, ЗОКРЕМА, ПИТАННЯ ДОЗВІЛЛЯ І МАЙОНЕЗУ

У добровеличківській районці з'явилась замітка, в якій йшлося про бюро райкому комсомолу. В ній говорилося, що негативний приклад у роботі учнівських і учительських спілчанських організацій по вихованню молоді подає член бюро райкому і обкому комсомолу О. Москаленко. Більше того — там писалося, що він сприяє розвалу роботи в комсомолі.

Олександр Москаленко, прочитавши про себе такі слова, образився. Написав свого листа до газети. В ньому висловив незгоду з попередньою заміткою, заявив, що не висловлював антикомсомольських поглядів, побажав Віктору Максименку, першому секретареві РК ЛКСМУ (МДС), коли завітає він ще в школу, то щоб поговорив з вчителями, учнями, а не ходив поза кутками.

Поряд газета видрукувала листа В. Макси-

менка, де сказано, що про яку корисну для школярів роботу може вестися мова, коли О. Москаленко доводить до сліз піонервожату, докоряючи їй, що вона носить піонерський галстук, що він більше 2-х місяців не сплачує спілчанські внески...

На перший погляд — це звичайна полеміка, в яку, правда, підлили масла місцеві журналісти, «опрацьовуючи» матеріали. Були після публікацій зустрічі, розмови, і так співпало, що кінець неординарній ситуації мали покласти комсомольські збори в Липнязькій СШ № 2. Ми теж вирішили побувати на них.

ХТО ВАС ЗАПРОШУВАВ!

Коли зайшли в учительську, побачили, що на збори прибуло аж надто багато запрошених. А Л. М. Сорокіна,

працівник методкабінету райвно, зразу ж пішла в атаку на журналістів, мовляв, не варто писати про те, що почують, що побачать. Самі комсомольці розберуться в своїх бідах, успіхах. То був заклик у стилі років десятирічної давності.

Ще одну «стіну перешкод» довелося долати, щоб потрапити на збори, в кабінеті директора Липнязької СШ № 2 А. В. Присяжнюка. Він зібрав усіх бажаючих бути на зборах і почав з'ясовувати, хто кого запрошував. Зайняли виявилися журналісти, які просто-напросто сказали, що мають бажання побувати на спілчанських зборах.

Далі було так. Нас питають, як дізналися про збори? Пояснюємо. Знову запитують, яка мета візиту? Пояснюємо. Що писатимемо? Пояснюємо. Як писатимемо? Звичайно, це було майже приниженням. Особливо, коли вже згадана Любов Миколаївна Сорокіна, відчувши, що і в школі не раді журналістам, знову хотіла, «щоб не писалось».

Дрібниці?

Зовсім ні. Дивно, що представників газети, яка є органом обкому комсомолу, так «пускають» на комсомольські

збори. Зрештою, після наших відповідей і посилення на Закон про пресу, ми пішли на збори.

«ПІОНЕРИ ХОДЯТЬ В ГАЛСТУКАХ, АБО «НАМ МАЙОНЕЗУ НЕ ДАЛИ»

Збори готувалися поспішно, за вказівкою райкому комсомолу. Готувалися — це занадто. Ліпилися — так доцільно сказати, бо, наприклад, секретар комітету комсомолу Руслан Савицький, учень, про це дізнався в той же день. Нашвидкоруч написав звіт, який добре сприймався слухачами. Певно тому, що зі сказаного все робилося комсомольцями. Це — організація платних дискотек і реалізація виручених грошей, організація свого кооперативу, оренда ставу, вечори відпочинку, участь у туристичних, інших районних змаганнях.

Виступаючі, які довгенько не вставали з місця, (мені думается, через перенасиченість кабінету «гостями») теж висловили чимало слухних зауважень і побажань. Одне з них — тісніші стосунки підтримувати з райкомом комсомолу, який через таку підготовку опинився не на висоті.

Збори були звітно-виборними, але на них звучали, на мій погляд, дещо інші питання. Вчителі скаржилися голові профкому цукрозаводу, який є шефом школи, В. М. Кисловському, що їм цукроварники не виділили... майонезу. Хоч секретар райкому партії Р. Д. Горленко, яка була на зборах, сказала, що такі моменти впливають (!) на настрій, не можемо погодитися — тоді й учням-комсомольцям теж шкодувати за неотриманим майонезом?

Не досить доречними звучали слова однієї учительки, що в свій час вона була задоволена газовою лампою в клубі і гармоністом, а учням давай ансамбль! (Тоді давайте газову лампу!). Конкретні думки висловили Т. С. Височанська, О. Кравець, Ю. Кравець, Л. Корлюк. Коли обговорювали звіт, піонервожата Тетяна Горбатюк почала так: «піонери ходять в галстуках». Це, звичайно, добре, але чи не краще було б зупинитися на важливішому, як піонерська організація готує піонерів 6—7 класів до вступу в комсомол? Цього не почули.

Прикро, що виступи представників райкому комсомолу спочатку нагадували виправдання, це після критики за погану організацію зборів. Хоча збори, враховуючи

їх порядок денний, пройшли досить добре. А головне — навіть в поспіху вони були живими і своє завдання виконали сповна.

КОМСОМОЛЬСЬКИЙ КВИТОК №...

Коли закінчилися збори, автори цього матеріалу, повертаючись до Кіровограда, довго розмірковували: боялися присутності журналістів у школі даремно. Ми, щоправда, думали потрапити не на звітно-виборні, які закомандував райком комсомолу, а на ті, де обговорюватимуться питання про членство, про співробітництво з шефами, про внески, які спілчани залишатимуть у первинній. Дуже вже нам хотілося почути, чому О. Москаленко, хороший за словами колег вчитель вважає комсомол гнилим деревом, яке намагається фарбувати білою фарбою.

Цього не почули, як і не побачили, як О. Москаленко мав покласти на стіл свій комсомольський квиток, цим самим, припинивши членство у ВЛКСМ. Почули і побачили інше. А що збори відбулися жваві, про це свідчать і наші знімки.

Ю. ЯРОВИЙ,
В. ГРИБ (фото),
спецкори «Молодо-го комунара»,
Добровеличківський район.

ГРЕКИ В ЄЛИСАВЕТГРАДІ

Тепер про двох представників Єлисаветградщини — грецької родини Фундуклей: батька та сина. Почнемо з того, що одним з перших єлисаветградських міських голів в 1818—1819 роках був комерційний радник Іван Юрійович Фундуклей. Уславив він себе тим, що при його головуванні і безпосередньому клопотанні по уповноваженню міського товариства: по-перше, на решті за Єлисаветградом було офіційно закріплено землю, яка була відведена місту ще при його заснуванні; та, по-друге, в тому ж, 1819 році, колишній державний сад (нам він більше знайомий як міський сад, або Парк Перемоги) з дозволу уряду було передано місту Єлисаветграду. О. М. Пашутін писав (Пашутін А. Н. Исторический очерк города Елисаветграда. Елисаветград, 1897), що на початку XIX століття Єлисаветградська міська богадільня утримувалась на добровільні пожертви та на відсотки з капіталу, який було пожертвувано на її користь генерал-аншефом Текели та комерційним радником Фундуклем. Син Івана Юрійовича, статський радник сенатор Фундуклей уславив себе тим, що 1-го вересня 1839 року подарував Єлисаветграду ділянку землі по Великій Перспективній (тепер Карла Маркса) вулиці. Спочатку міське товариство мало намір відвести цю ділянку під побудову будинку для розміщення під час приїзду до Єлисаветграда височайших Осіб та для квартири корпусного командира (адже в місті розміщувався штаб резервного кавалерійського корпусу), але потім було вирішено віддати це місце під міський бульвар, що й було зроблено. Ми ж з вами, шановні читачі, знаємо це місце під назвою площі імені Сергія Міроновича Кірова.

В. Постолатій та В. Білоус в статті «Шпигунські пристрасі» («Кіровоградська правда» від 9 грудня 1990 року) повідомили, що за часів, коли наше місто носило ймення Кірово, в ньому

(Продовження.
Поч. у № 4).

було виявлено і знешкоджено велику «грецьку контрреволюційну шпигунську повстанську організацію», яка підтримувала тісні зв'язки, ясна річ, із закордоном, а також з аналогічною організацією в Одесі та з антирадянськи настроєними священиками. Органами НКВС в Кіровому 15 грудня 1937 року було заарештовано Б. М. Ненно, Е. Г. Фразіса, Г. І. Кументоса, А. Г. Пуліса, І. С. Пінакі. Через три дні цей список доповнив М. В. Риніос, а ще через два — В. Е. Лангемак. Різні люди, різні прізвища, різний їх вік, різне соціальне становище, навіть різні в них національності... Єднає цих людей лише сфабрикована від початку до кінця «Справа...» та доля. Сумна, трагічна доля. Враховуючи особливу вагу «злочинів» «ворогів народу», їхню долю особисто вирішували Єжов і Вишинський. Рішення було однозначним — розстріляти. Близьким повідомили, що арештовані засуджені без права листування. Пізніше сказали, що загинули під час евакуації.

І останнє. Недавно обласне управління статистики повідомило, що за 1980-ті роки кількість греків на Кіровоградщині, а, звичайно, і в обласному центрі, зросла на 5,5% і складає 0,4 тис. чоловік. При цьому 17,4% з них в ході перепису рідною назвали грецьку мову, 70,5% — російську, 10,5% — українську. Ось така статистика. А статистика, як відомо, знає все.

Ну, а тепер давайте повернемося до нариса Володимира Ястребова. Звичайно, можна було б взяти головне з праці, або дещо процитувати, але Ястребов був надзвичайно цікавою, волюнтарною, працелюбною людиною, і мені б хотілося, шановні читачі, щоб через одну з його чисельних праць ви це відчули. Тому я й запропонував далі вашій увазі працю В. Ястребова цілком, у своєму перекладі на українську мову. Але спочатку скажу кілька слів про Ястребова. Деякі відомості про нього в «Большой Советской Энциклопедии», дещо у Брокгауза та Ефрона, але більш ґрунтовно життєвий шлях Ястребова описано в статті Н. Бракер «Во-

лодимир Миколайович Ястребов. (До тридцятих років смерті», яку було надруковано в журналі «Україна», 1929-го року).

Отже, Володимир Миколайович Ястребов (1855—1899), відразу по закінченні Новоросійського університету, з 1876 року працював в

даков запропонував цю посаду Ястребову, то той відмовився, пославшись на своє, на його погляд недостатнє знання грецької мови.

В «Современной малорусской этнографии» (Пб, 1893—1897) Н. Ф. Сумцова є такі слова: «Важлива наукова діяльність В. М. Ястребова

Єлисаветграді, куди прибув одночасно зі своїм учителем В. І. Григоровичем. За свої неповні 44 роки життя, працюючи в Єлисаветграді, В. Ястребов був дійсним членом Московського Археологічного товариства, Одеського товариства «История и Древности», історико-філологічного товариства при Новоросійському університеті та членом-кореспондентом Церковно-археологічного товариства при Київській Духовній академії, написав велику кількість археологічних та етнографічних праць, був постійним співробітником «Киевской старины», де друкувались деякі з його праць, дописів та рецензій. І все це при надзвичайній скромності. Відомо, що коли протягом дев'яностих років минулого століття звільнилась посада завідувача Керченським музеем, і професор (а пізніше — академік) Петербурзької Академії наук, відомий історик Кон-

є живим спростуванням думки про неможливість праці в провінції. Працювати можна, хоч звичайно, краювому вченому доводиться витрачати на наукові дослідження більше енергії, більше праці, через нестачу допоміжного матеріалу, тому така діяльність заслуговує окремого громадського визнання».

Додам. В червні місяці 1900 року в «Киевской старине» було надруковано замітку «Загибли матеріали» за підписом М. Васильєва: «Як нам передали, під час відомої весняної пожеги, що мала місце у цьому році (1900 рік — П. К.) в Єлисаветграді майже цілком загинули цінні етнографічні матеріали В. М. Ястребова, які зберігала вдова небіжчика».

Володимир Миколайович встиг за життя видати тільки мізерну частину зібраного, а весь багатий пісенний матеріал по Єлисаветградському та Олександрійському повітам

Херсонської губернії потрібно вважати загубленими. Отже, неопубліковані матеріали загинули, але ж лишилися розкидані по різних виданнях та збірках праці Ястребова. Можливо б варто їх перевидати? Але боюсь, що це справа далекого майбутнього. В близькому ж майбутньому, а точніше, в наступних номерах «Молодого комунара» читайте нарис В. Ястребова «Греки в Єлисаветграді» (уринок з історії колонізації) 1754—1777».

П. КИЗИМЕНКО.
* * *

На теперішній території Єлисаветграда греки почали селитись одночасно з заснуванням фортеці Святої Єлисавети; чутки про пільги, які було даровано переселенцям до Нової Сербії, розмови про побудову фортеці... Все це і було приманкою для рухливих та промислових нащадків Улісса (Одіссея — П. К.). Під час царювання Катерини (II — П. К.), яка особливо голубила греків, грецька колонізація посилювалась і в Єлисаветграді. В цей час греки будують тут свій храм, отримують автономію як в церковних, так і в громадських справах. А втім, чисельність колонії ніколи не була великою: в останні роки царювання Єлисавети греків нараховувалось (без робітників) трохи більше як 50 душ з дружинами та дітьми, а наприкінці століття, здається, не більш як 100 чоловік. Але більша їх частина мала свої будинки та лавки, декотрі — по дві лавки. Найбільша кількість греків переселилась з Македонії, інші — з Константинополя та з островів, двоє вийшли з Січі Запорізької, були вихідці з Австро-Угорщини, Бесарабії, з Ніжина, і врешті, один прибув з Венеції. (Принаймні — два. Згадайте лікаря Флотугія — П. К.).

Отримавши місце для забудови та влаштувавшись на новому місці, майже всі переселенці-греки зайнялись торгівлею і лише декотрі — ремеслом. В різних галузях комерційної діяльності перевага була за бакалійною, наступне за кількістю представників місце належить торгівлі «гарячим вином», тобто горілкою та волоським (бесараб-

ським) вином, останні місця зайняті тютюном та хлібом. Промислові операції єлисаветградських греків не обмежувались районом Нової Сербії. З їхніх паспортів видно, що по торгових справах вони їздили до Малоросії, Січі, Польщі та Великої Росії, але найчастіше навідувались до Туреччини. Видно, що греки-колоністи не бажали розгублювати національних своїх особливостей і не звикли надійно сидіти на ґрунті, хоч він був, або принаймні міг бути для них благодатним у багатьох відношеннях: значна кількість паспортів видана на річний строк, багато на шість та на чотири місяці.

Але відразу ж у греків, які переселилися, з'являється бажання жити ізольовано, як удома. В 1760 році під керівництвом вихідця з Венеції Єфима Темелія вони виступили з проханням про спорудження свого особливого храму та просять вести службу у ньому на грецькій мові; у проханні про допомогу в цій справі, яку було подано коменданту фортеці Святої Єлисавети Толстому, була підкреслена відданість російському престолу та греко-російській церкві, крім того, пославшись на існування грецьких храмів у Москві, Києві та Ніжині, вони стверджують, що переселення греків до Єлисаветграда посилиться, якщо у них буде тут своя церква; при цьому наперед називається і кандидат на місце священика — ніжинський ієромонах у відставці Ігнатій Палазову. В проханні до преосвященного Герасія, єпископа Переяславського, до єпархії якого входила також і Нова Сербія, греки просять, крім того, дозволу на відкриття при храмі «странно-приймального дома» для «убогих и беззачинных» из их братии (влаштування його, здається не відбулось). Клопотання греків було задоволене, і на початку 1761 року вони почали заготовляти матеріал для побудови храму. Майстрів було випирано з Ніжина, звичайно, греків же.

В. ЯСТРЕБОВ.
Переклад
П. КИЗИМЕНКА.
(Далі буде).

Недавно мені довелося побувати на змаганнях у Польщі, де ніколи до цього не був. Тому, звичайно, прагнув на все звернути увагу, детальніше дізнатися про життя країни і її людей, почерпнути корисного досвіду, порівняти... Своїми враженнями і хочу сьогодні поділитися з вами.

...Контрасти почалися ще з митниці. Якщо для проходження митного огляду на радянській території було затрачено годин із шість, хоча у ряду службових автомобілів черги фактично не було, то при в'їзді на територію Польщі, як і згодом при виїзді, ця процедура цього огляду пішла декілька хвилин. При цьому навіть не довелося покидати машину. Всього огляд у Польщі складається із одного питання — куди (або звідкіль) ідете? Після швидкої відмітки в паспорті — шлях вільний!

Що відразу ж кидається в очі, то це чудові асфальтовані дороги з ідеальною розміткою. Тут практично немає обочин. За кілька сантиметрів від полотна траси іде досить глибокий рів, який виконує відразу декілька функцій. По-перше, дренажну (на випадок дощу), для скидання снігу із траси. Крім цього, рів не дозволяє з'їжджати з траси у невідведених для цього місцях. Для відсічення водіїв лежачих бачені добре обладнані стоянки. Поляки дуже бережливо ставляться до землі і, зокремови, на узбіччях, вони зграють в орних землях. А під ними чи пасовища тут використовують навіть землі зі складним рельєфом, на які у нас

уваги не звертають. Так що пустирів я там не бачив.

Оскільки аграрне питання для України дуже актуальне, більш детально зупинюся на тому, як воно вирішується у нашого західного сусіда. У цій країні високо розвинуте за всіма напрямками сільське господарство, котре тримається, в основному, на фермерах. Серед них є більш і менш заможні, але, як правило, усі вони мають досить великі за площею земельні наділи, всі необхідні механізми, включаючи трактори із комплектом різноманітного навісного устаткування, установи для машинного доїння та інше. Дуже популярний у Польщі і гужовий транспорт. За короткий час перебування в країні я побачив за роботою стільки коней, скільки не бачив у Радянському Союзі за останні 20 років. Грунти тут, в основному, глинозему, однак ретельні господарі збирають на них високі врожаї майже всіх вирощуваних культур. Мені довелося два дні провести у свого товариша Мар'яна Абрамовського у Ольштині і на власні очі переконавшись у високій культурі організації сільського господарства. У Мар'яна велика птахоферма, де він вирощує індиків американської породи.

Крім нього, там працюють два наймані робітники, які одержують велику, навіть за польськими мірками, зарплату. Все досягнуто за рахунок високої механізації ручної праці. Приватизація землі із правом наслідування, відміна урядом всіх гальмівних заборон і заохочення енергійних, ділових людей, дозволило Польщі досягти достатку у виробництві продуктів харчування. Люди зацікавлені працювати краще, аби одержати більший прибуток, котрий потім можна вкласти у розвиток свого господарства.

Приватні, як ми називаємо, малі підприємства, для Польської Республіки — звичне явище. Діапазон їх дуже великий. Це мебелі і швейні фабрики, цегельні заводи, авторемонтні майстерні та інше. Великі підприємства, такі, скажімо, як заводи, що випускають популярні автомобілі «Полонез» і «ФІАТ», вугільні шахти та гіганти будівництва власності держави. Зайди — дуже сувора дисципліна.

Польща живе за середньоєвропейським часом, який відрізняється від київського. Тому, в'їхавши на її територію, ми перевели стрілки своїх годинників на дві години назад. Так ось, робочий день там

починається о 6-й годині і закінчується о 14-й. Тому залишається досить багато часу для особистих справ.

Поляки живуть як в особистих будинках, так і в державних. Але більшість квартир викуплені у держави мешканцями. Приватні, з усіма зручностями будинки — дво- і триповерхові, великі за площею. Рідше зустрічаються одноповерхові, але добротні.

Окремо хочу сказати про ринки. Вони заповнені різними товарами. Торгують і грошима, в тому числі радянськими, які коштують там дуже дешево. Торгують усі — від малого до великого. Є ринки, котрі поляки називають «руськими». І дійсно, я бачив на них дуже багато своїх співвітчизників, котрі пропонують фотоапарати «Зенит», кінокамери «Красногорск», електрошашличницю і багато чого такого, що нізащо не знайдеш у прилавках магазинів у СРСР. Але торгують не тільки на ринках, а й на вулицях, у скверах, на площах... Ціна на один і той же товар буває різною. Її диктує попит. Ніяких заборон чи обмежень для торговців немає.

Магазини у Польщі є і приватні, і державні. Черг у них, практично, не буває. Незвичний до великого вибору товарів і продуктів харчування, радянський покупець, зайшовши в будь-який із них, губиться від побаченого достатку. На прилавках є все — від бананів до відеопарату і засобів прийому телепрограм через супутники зв'язку. До речі, по космічному теле-

баченню ведеться прийом тридцяти програм різних країн світу. У чому я особисто переконався, побувавши в гостях у свого давнього знайомого, у минулому відомого мотогонщика, Анджея Ольшевського.

Ціни на ринках і в магазинах цілком прийнятні для польського покупця. Про малозабезпечених піклується держава. Так, літній матері М. Абрамовського, котрого я згадував раніше, пенсії, яку вона одержує, і державної компенсації вистачає для того, аби найняти хатню робітницю із числа студенток і жити цілком безбідно.

Міста і села в Польщі дуже чисті. Гарна їхня архітектура, продумана забудова. Тут бережливі ставляться до пам'яток старовини. Таке ж ставлення й до екології. Висока культура людей, котрі свято бережуть стародавні обряди, звичаї і традиції. Спиртне в Польщі, крім пива, продається з 13 години до 6 годин ранку. Однак, я не бачив п'яних. Немає там медичних витверезників. Тому тільки одного разу довелося побачити поліцейського при виконанні службових обов'язків. Він перевіряв, чи є попереджувальні дорожні знаки на ділянці траси, котра якраз ремонтувалася. Демократія у Польщі, можна сказати, повна, а не половинчата чи вибіркова, як буває у нас.

Позитивно вплинуло на економіку цієї невеликої країни відкриття для всіх своїх кордонів, перехід на ринкові відносини і приватизація. Тому життєвий рівень у

Польщі «високий». Це саме тому я і не бачив людей озлоблених, недоволених, пригнічених.

Мої друзі Мар'ян Абрамовський та Анджей Ольшевський із Ольштина, Ян Налепка із Глогува, Мар'ян Зула із Гданська, які часто бувають на змаганнях у Радянському Союзі і добре знають існуючі у нас проблеми, в один голос говорили, що такі ж проблеми були і в Польщі. Наявний нині достаток досягнутий за два останні роки. Та я про це знав і сам із газет, хоч розум відмовлявся вірити, настільки вражали досягнуті нашим західним сусідом успіхи за такий короткий строк.

Сьогодні Україна знаходиться на роздоріжжі. Перед нею стоїть питання — куди йти. Я думаю, якби вона пішла шляхом сусідньої Польщі, було б зовсім непогано. Те, що сьогодні у нашій країні називають «польською моделлю», на ділі довело свою життєздатність і вивело Польську Республіку в ряд цивілізованих країн світу. Не знаю, як можна кваліфікувати існуючий зараз там лад, але при такому ладі я теж згоден жити.

Чи врятує сьогодні український корабель економіки, який невблаганно опускається на дно, недавнє введення купонів, сказати важко, але негайно треба щось робити. Далі жити так, як живе нині український народ, — просто неможливо.

В. ЧЕБИШЕВ,
член Спілки громадських кореспондентів СРСР.

■ Олександрія

Рятуймо природу від самих себе

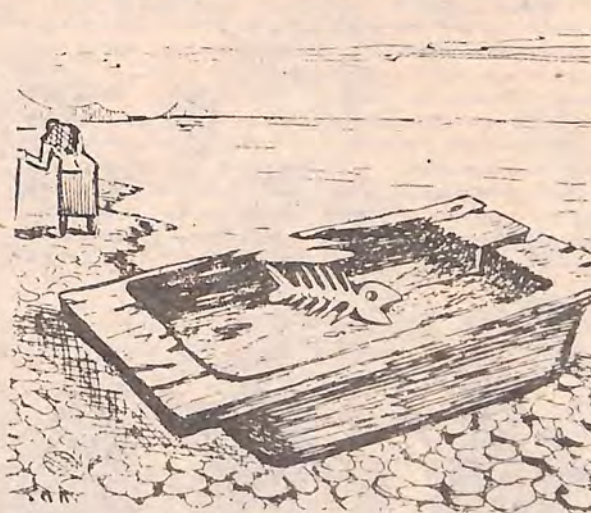
Восени минулого року у Херсоні пройшла науково-практична конференція з екологічної обстановки на півдні України, на якій я був не тільки присутній, а й виступив з оглядом екологічних бід в Південно-Бузькому річковому басейні. Критичний стан води Південного Бугу підтверджений результатами аналізу, проведеного влітку минулого року від його витоків до кордонів з Одеською областю. Безграмотне користування водними ресурсами, елементарне порушення водних зон по берегах Бугу і його приток, скидання неочищених вод очисними спорудами і суцільні захаращення узбережжя та лісозахисних насаджень вздовж узбережжя і ярів — ось звичне явище нинішнього природокористування підприємствами, організаціями і прибережним населенням Побужжя.

У своєму виступі я коротко розповів про те, як створювався комітет «За врятування Південного Бугу», про активну участь у його роботі школярів, комсомольців і великого кола громадськості.

Зараз обробляється матеріал про стан Південного Бугу від села Холодець (виток річки) до кордону з Одеською областю і після чергового засідання комітету вони будуть опубліковані в пресі і розіслані у всі обкоми комсомолу п'яти областей Побужжя.

У минулому році на загальному фоні роботи молоді у питаннях охорони навколишнього середовища негативно виглядає діяльність представників Кіровоградщини, особливо Гайворонського району. Незадовільно ведеться ця робота і в Ульяновському районі, комсомольці якого так і не можуть вирішити питання екологічної рівноваги і захистити річку Синицю від шкідливого впливу колгоспного виробництва. Молоді представники цих районів, на жаль, ще не зрозуміли, що більшість річок несуть свої брудні води у Південний Буг, чим відповідно забруднюють Чорне море, прискорюючи його загибель; не зрозуміли, що наш комітет якраз і організований для роботи по оздоровленню Бугу, створення на його берегах чудових місць відпочинку трудящих і глобального покращення вод Чорного моря. Я розповідав учасникам цієї конференції про шість основних питань, над вирішенням яких працює наш

комітет. Серед них — ліквідація безграмотності всього населення Побужжя у питаннях природокористування, необхідність вивчення природоохоронного законодавства, котрого не знають більшість керівників підприємств і організацій, керівники місцевих Рад народних депутатів, колгоспів і радгоспів. Було запропоновано органам охорони природи України розглянути доцільність багатьох існуючих нині плотин на Бугу і його притоках з малопотужними ГЕС, які майже нездатні виробляти електроенергію, але

суттєво забруднюють водоймища, перетворюючи їх у «водогоспів». Майже всі такі плотини збудовані без обвідних каналів і рибиходів, що призвело до знищення риби, розповсюдження синьо-зелених водоростей, суцільних заростей і появи великих скупчень гризунів, а також розповсюдження лептоспірозу, від якого тільки в Гайвороні померло кілька чоловік. Поставлено, також, питання про роботу Ладженської дослідної теплоелектростанції (Вінницька область), котра взагалі порушує екологічне се-

редовище у низов'ях Побужжя. Тому й винесено пропозиція про створення Південно-Бузької басейнової прокуратури, яка могла б по-справжньому нести порядок у цих питаннях.

Я багато розповідав про унікальність Гайворонського водосховища, про гніздування у плавнях його верхів'я птахів і наявність побіля села Соломії і селища Завалля рослин, які занесені в Червоні книги СРСР та України і окремих екземплярів рослин, котрі вважаються вже зниклими. Одним словом, створення Гайворонського регіонального заповідника стало уже необхідністю, однак оформлення цього на ділі відверто затягується. У зв'язку з цим я звернувся з пропозицією про направлення сюди спеціалізованої експертної комісії, котра б вирішила, що ж робити із водосховищем (на ньому не проводилися меліоративні роботи більше 25 років, а шар мулу досягає чотирьох-п'яти метрів), дала рекомендації щодо врятування Південного Бугу. Для оплати цих послуг комсомольці і школярі зібрали уже більше семи тисяч карбованців.

У даний час наш комітет прийнятий в асоціацію «Врятування Чорного моря», в яку уже ввійшли Румунія, Болгарія, Угорщина, Австрія, Туреччина, Молдавія, окремі області Південної України. Конференція з цих проблем буде проведена у Сєзастополі у березні цього року. Основне питання, яке буде там обговорюватися, — Чорне море у великій небезпеці, йому потрібна наша реальна допомога.

Одним словом, конференція була дуже корисна. Жаль тільки, що від Кіровоградщини був тільки один представник — автор цих рядків. Час, аби все продумати, намити план загальної і асенаційної турботи за стан навколишнього середовища, за поглиблення захисту природи, у нас ще є. Якщо ми справді хочемо залишити щось своїм дітям і внукам, якщо ми справді хочемо бути здоровими, жити на себе всі негативні «результати» нашої цивілізації і її самій.

А. ЧЕРЕНКОВ,
член комітету «За врятування Бугу».
М. Гайворон.

КОРЕСПОНДЕНТ ПОВЕРНУВСЯ З ГАСТРОЛЕЙ

Тимчасово змінювати професію кореспондента на соліста, як для кого, але для мене було не так уже й просто.

Згодився тому, що доводилось чути різні нарікання в адресу солістів, нібито вони обманюють людей, співають під фонограму і таке інше. Звичайно, не без того, але...

Мені пощастило. Я став членом колективу гумористичної, музично-розважальної групи «Резонанс» при відділі культури міськвиконкому.

Це молодіжний колектив. Існує недавно, лише декілька років, та вже сьогодні, треба сказати, зарекомендував себе позитивно перед глядачем. У репертуарі виступів групи різнобарвність і професіоналізм. Гастролю протягом місяця представлялись на сценах багатьох райцентрів області і сільських будинків культури.

Шоу-група «Резонанс» своєю трьохгодинною концертною програмою порадувала військову частину у Кіровограді. Радісно, тепло вітали артистів військовослужбовці та мешканці військового містечка. Сам начальник Будинку офіцерів запросив «Резонанс» аби ще приїздили з концертом.

Про діяльність цього колективу я мав розмову з керівником «Резонансу» Галиною Катекіною.

На запитання, чи за-

доволені своїми гастролями, вона відповіла:

— Оцінку наших виступів, звичайно, дають наші глядачі. А ми у свою чергу прислухаємось до неї і робимо все, щоб наші виступи були ще цікавішими, художньо змістовнішими, — говорить Галина Катекіна. Сучасний глядач потребує концертну програму різножанрового змісту, пісень і танців, з розважальними паузами тощо.

Ми не професіонали, хоч і боремось за звання народного колективу. Та все ж серед нас є і професійні актори, як, скажімо, виконавець циркового жанру Тетяна Слаква. Так, звичайно, циркові номери Т. Слакви користуються симпатією у глядача, також сквально відгукнулися глядачі і на виступи клоунів Руслана Кріпка, Юрія Мейстера, солістки Валентини Мун-

тянкової, Віктора Мунтянова, Сергія Пахаря, Вадима Товстогуна, голос якого неважко переплутати з голосом відомого всім нам співака Назарія Яремчука. Чудовими були і танці народів світу: Америки, Африки, Молдови, України, Грузії, Узбекистану, Індії та ряду інших країн континентів.

Група «Резонанс» залишила добрий слід і згадку у глядачів сіл і міст області. Та треба вважати, що колектив у нелегкій, але вдячній дорозі. Долаючи її, він удосконалюється, отримує щоразу більше своїх прихильників. Це підтверджується тим, що глядачі із залу підіймалися на сцену і в кожного учасника брали на згадку автографи.

На знімку: шоу-група «Резонанс».

Л. САВИЦЬКИЙ.

Фото Ю. ГРЕСЬКА.

17 листопада минулого року «Молодий комунар» надрукував коротеньку замітку «Передчуття Петра збулося», вітаючи свого колишнього працівника, а нині завідувача відділом новоствореної «Вечірньої газети», Петра Селецького з нагоди виходу в світ поетичного збірника «Тринадцять», де зміщено його поезії. Друзі по перу за малий термін видання дебюту трьох поетів на загал охрестили цю книжку «Братською могилкою». Та наш кіровоградський поет «не загубився», бо чітко виділяється на фоні побратимів тим, що уже знав далі, ніж за менами степової Кіровоградщини, пробивав свої поезії в таких солідних часописах, як «Молот» (тепер «Дзвін»), «Україна», «Дніпро», альманах «Вітриль» та в колективних збірниках.

Людам, що сповідають прикмет духовності, думка близька позиція поета-демонстратора і борця проти «бездумно-сірої бездуховності» і його бачення через «гомію, томів, шалений вітер...» зародження «світу нового, з яким ти живеш». Його поезії сміливо ставлять питання і дають щирі відповіді від серця й душі про те, що «болітиме й пектиме, як про минуле вже ніхто не дба...». Бо ставило вірус Петро, що без знання нашого минулого, не зазнавши нам прогресу в майбутньому. В поезії «Вушники» чітко проглядається ще одна цінна риса поета, «душа якого — як брунька напровесні...» — не тільки добре знається на чистих першоджерельних збірниках народного мистецтва й проблиснів України, але й завдяки нас «крізь усі замітки, тривоги усіх дітлахів» відроджувати наше закаржене й призабуте народне ремесло. Особливо цікаво думас ствердження:

«На полотнищах, білених сирималом
Ярною веселюдрі письменна».

Тех говорить не користний спондучач «нужки нікого пошук не любити», а поет-любовник, який вірить в дощовий краплинний відображення любові до природи. Дай нам, Боже, всім так любити природу і все суще. Доречно тут нагадати про велике значення критичних публікацій Петра Селецького-журналіста щодо поліпшення екологічного стану Кіровоградщини.

Високоінтелектуальні поезії «Криниця», «Ченнени», «Ветили, а тепер вже не лезуть...», «А жмє, мудрість вік була скупію...» пронизані його болем за те, що «комусь вже відболіло, за «попом широким», за «сильною криницею, що опинилася на кінцевій зупинці «втомленого міста», за кінцем мальви, м'яти».

Читачі «Молодого комунара», де Петро Селецький пропрацював близько десяти років, знають його і як одного з аматорів у дослідженні правдивої історії, про що нагадують поезії «Ах, Тимоще...», «Берестечко, печаль і надія», в котрих як «дзвін пам'яті» лунає голос поета на ушлякнення героїв України та ганьблення «беззаставних рабів», що, вчинивши братоубивчий напад на останніх захисників Запорізької Січі, «під героїчний хоругви ставали». На мою думку, поезія «Чеканив Миколи Лисенка» продемонструвала прихильникам класичної поезії античний хист поета створювати такі творіння, що просить музичного оформлення. Хочеться вірити, що в майбутньому на ці завдання сподіється створено пірничий романс.

Петро Селецький як співівець духовного відродження довів і свій талановитий голос до «зоряного часу» у відродженні Духовної України, аби зберегти громадський мир, аби зберегти кожну краплину рідної природи. Поезія його пригадує нас у Нову Світлицю. Бо є ще ж нинішнє передчуття того, що не все збулося...

А. ГАНДРАБУРОВ.

ЛИСТ

А може, все було і справді сном?
Життя текло повільно, наче Снов...

Така зійшла на літо люта суша,
Що вже ночами снівсья тільки дощ —
На мальви, на жасмин і дику грушу,
На скам'яніле уселюддя площ...

А не було. Стужилася земля,
Трава стомилася пилом припадати,
Та тільки ані краплі — звідсіля,
Од Снов — аж до батьківської хати.

Ні краплі од Дністра і до Дніпра,
Од Мени — до Одеси й Ізмаїла.
Аж сонце мліло. Зблідлий, майже білий,
Безпутний серпень мовчки догорав.

Вмирили трави тихо — ледве чуть.
Стомилась очі. Пам'ять задрімала.
І думав я: любові в світі мало,
Любові в світі мало, як дощу...

Тієї ж ночі гострий щем і жаль
Мене збудили. Билися у рами
Вітри з-за Снові.
Йшли дощі з громами
І лист від мами на вікні лежав.

Петро Селецький: «МЕНІ НА СВІТІ Є КОГО ЛЮБИТИ...»

ПОЛОНЕЗ

Грав Грицько на баяні.
Сміялись дівчата —
Так, немов очерет шепотів
(Ім доводилось тільки стрічати,
Проводжати ще час не приспів)...
Як звучав полонез!

Зорі біло ряхтіли.
Гей! Куди ж ви?! Агей...

Аж нема...
Щось казати мені ви хотіли,
Тільки — де вже те літо?

Зима...
З очерету

Вирішую дудочку справну.
Ой ду-ду, ой ду-ду — по льоду.
Обернуся: то ви?

По замерзлому ставу
Заметілі узорі кладуть.

Тринадцять днів,
як знов мені на світі
смієшся й не минаєш...

Нащо ж нам
з чужого проминулого століття
слова і сльози,

як дешевий крам?
І нащо нам болітиме й пектиме,
як про минуле вже ніхто не дба,
коли на нас ссайливими очима
вже зирить чотирнадцята доба?
Згоріло... Що ж,

нехай забудуть люди,
згоріло вміть — немовби зацвіло.
І вже нічого мовби і не буде —
так, як нічого мовби не було...
І лиш без тебе, в самоті

правдивий,
де біль, болить ще і тремтить рука,
тринадцять днів

я й досі нещасливий.
Не винен я — любов твоя така.

ВОСТАННЕ

М. Садовський-Барілотті

...І доки ви захоплення вдавали,
І доки з себе корчили знавців,
Ця жінка грала,

Ні, вона не грала,
Вона жила — в життя наприкінці.

І ви, душею ниці і нужденні
Службовці, казнокради й холуї,
Чи ж відали, що то не мізансцени,
Що то — хвилини величі її?

І народ із попелу повстане,
Із ним її свобода вознесе...
Та жінка знала:

все це їй востаннє,
Ще слово, жест, іще сльоза — і все!
Чи ви змогли б, чи ви отак зуміли б —
Ту найдорожчу, ту останню мить

Віддати іншим? Скільки треба вилити
Це вже не п'єса,
це життя болить.

...Вона померла. Не журімся, браття!
Завіса впала — долі марний знак...
Хіба заради грошей,

слави й шмаття
Жили отак і помирали так?

П. СЕЛЕЦЬКИЙ

* * *

Невловима така екологія,
Непримітна, найменша із рік —
Річеня з берегами пелюгами...
Хтось її вже й болотом нарік.
Диво-річка блаженної пам'яті —
Наче здогад про справжню ріку.
Тихий привид прозорої заводі.
Срібноперий карась на гачку.
Безіменна, ніким не оспівана,
За дощами замулена глибо.
Говорили ж: «Зореми,

посіємо,

То й на березі виросте хлібі!...
Я дивився на падчерку-річку,
Очерет сиротливо шумів.
І жовтіли стебельця, як свічечки,
Во спасіння реліктів-сомів.
Во спасіння лящів і плотвички.
Во спасіння лелек і качок.
Во спасіння маленької річки.
Во спасіння степів і річок...

МИТЬ

Відтануло. Розтануло. Не стало.
У ковилі згубилось — і нема.
Питало, розпиталося, спіткало
І — обняло руками обома!
Коли на голос

дивний і свавільний
Ввіходив я у шелестіння трав,
Як юний вітер,

а чи подих вільний,—
Ні в кого я дороги не питаю.
Було правічне. Виплекане.

Щемне.

Гірке й солодке.

Коли тобі,

моя пахуча земле,
З усіх мільярдів

снівсья я один...

ПЕРЕДЧУТТЯ

Передчуття раптово серце стисло.
Ще мить... І що? Не знаю. Постривай!
Все сповнене прихованого смислу.
Ще мить — і що? Невже лиш миті край?
Невже усе, що у мені родилось,
що проступало в думці і в очах, —
це тільки снігу проминула білість
та лет стрімкий і мимовільний страх?
Невже мов передчуття нового,
великого й не звіданого ще —
це тільки нитка прядива того,
що так бездумно сіра доля тче?
Ні-ні, не так! Бо чуєш: гоїм, гоїм,
шалений вітер... Срібна річка креш.
І силуети чи то хмар, чи домен...
І світ новий, в якому ти живеш...

Збілілі простори.
За спиною — Корсунь
і Канів.

Дивлюся на золоту
золотобанних церков.
Не добрий, не злий, не забутий,
але й не коханий.

Проїжджий — і вільний
од болю, жалю і оков.

Коли пам'ятаєш,
то це вже із нами
бувало...

Тримай мене міцно, тримай мене, серце,
тримай!

Над Києвом небо схилилось
блакитним овалом,
І дивиться Київ з-під неба
на степ і курай.

Огляньмося разом.
Огляньмося й ми
на збіліле —

На Корсунь і Канів,
на Тясмин, Синюху і Рось.

Аж ген у степу ми востаннє
жили і любили...

Огляньмося на себе.
Радіймо,
що все відбулось!

Усе відбулося.
І, може, для когось наука.
Хоч дикі степи

пам'ятають іще й не таке...
О добра моя — наче поле
збіліле м'яке...

О вічна моя — мов стріла
із ординського лука...

БЕРЕСТЕЧКО.

ПЕЧАЛЬ І НАДІЯ

Вже полковник Михайло Чарнота
не хтів одступати.
Відступитись — не міг. Він сказав:
«Я стоятиму тут!».

Усміхнувся король. І ударили
разом гармати.
І сахнулася луна від Дніпра
аж за Віслу і Прут.

Там же триста смертей
обнялося і триста любовей!
А пекельний полковник
пекельний підняв ятаган —

І Вікторія, жінка, що стала
для нього журбою,
Доторкнулася крізь рану
до серця негоєних ран...

Там три сотні пекельні
кривавились грізно чубами
І, картечкою посічені, ліки
стискали в руках!

Піднялися шаблі,
І дороги назад відрубали.
Ім не треба доріг. Вони вдалеч
ішли по роках...

А полковник Михайло стояв
у крові по коліна
І крізь сльози криваві сміявся,
бо плакати не вмів...

А за даллю йому
голубила його Україна
Серед лютого розбрату —
в чорній сутані димів.

Там, у тій далині,
кобзарі йому славу
співали.

Там три сотні вставало
у рокоці болісних струн —
І безгласні раби
під героїські хоругви

ставали,
І полки шикували
коло Білої Церкви

Богун!

Ті, хто відбув, — не вже минули асує,
Як тирса під копитами орди?
А як же ті дороги й ті сліди,
Що ними вже безпам'ятство танцює?
Що значать очі молодих світів,
Де іскри страху

із кострищ новітніх,
Де сніг зневір, наче цвіт на вітах,
Де болю цвіт і в суславі слів?
Це ж звідки голос: давнього нема?
На тирсі кров'ю писані знамення
Ти не узриш,

якщо забув імення,
В якому пам'ять покоління дрима.
Вони пішли, відбувши... Ти ще тут.
Вони в тобі — чи ж відася, навіщо?
Тобі у спину дикий вітер свище
З віків орди,

де пам'ять роду тнуть
Чужі мечі... Там, тисячі волань,
Там і твоє, прип'яте до руїни,
Де Чураїнів голос — як билина
На полі брані,

рабства і ридань!

Восемьма сторінка

Міс Фокс — цікава сорокарічна жінка з ледь помітною сивиною у волоссі — була особливою доволі забезпеченою. Вона жила у прекрасній умебльованій квартирі у самому центрі Нью-Йорку, в масивному, старому будинку. На першому поверсі будинку розміщався супермаркет, а вище, на наступних — бібліотека, косметичний салон і першокласний ресторан. Все це давало можливість міс Фокс жити, майже не виходячи з будинку. Вона, власне, так і робила, якщо не брати до уваги прогулянок із собакою — так сталося, що її єдиною радістю і другом була чорна кімнатна собака Ванеса.

Навесні 1943 року один штабний капітан запропонував міс Фокс руку і серце. Він подарував їй обручку. Однак два місяці потому капітан, який знаходився на той час у Вірджинії, тяжко захворів. Пробувши деякий час у лікарні, він помер. Ім так і не вдалося побачитися перед смертю.

Обручка була дуже гарна — золота змійка, усаджена смарагдами, в центрі якої чаруючи зблискував великий діамант. Міс Фокс ніколи не знімала її. Лише обручка, собака і Едді Макмагон — він, щоправда, дещо інакше — викликали цікавість міс Фокс.

Одного вихідного дня на початку квітня Едді несподівано завітав до неї.

— Міс Фокс, — розпочав він, — чи не могли б Ви позичити мені 50 доларів? — Хлопець знітився. — Мені дуже потрібні гроші. Я Вам поверну їх... через 2—3 тижні. Сьогодні я обов'язково мушу відіслати гроші... Він раптом замовк.

Міс Фокс намагалася лишатися спокійною. Прохання ліфтового Едді не дуже здивувало її.

— Чому Ви вирішили звернутися до мене?

— Я намагався десь дістати грошей. Віддав у заклад годинника. Позичив і в касі профспілки. Але... мені не вистачає 50 доларів.

— Кому Ви повинні відіслати гроші?

— Моїй дівчині, — почав було він, але, забачивши як вона невдоволено накопилила губи, швидко додав: — Вона в санаторії. Держава оплачує лише половину витрат по її утриманню, а я мушу виплатити решту.

— Ви заручені?

— Так.

Міс Фокс смикнула, мов її стьогнули батоги.

— Я не можу Вам позичити 50 доларів. Вам що, не вистачає вашої платні? Не забувайте, що в мене також обмежені доходи.

Та Едді не слухав її. Він дивився на щось поза її спиною. Міс Фокс обернулася і побачила на столику свої рукавички і сумочку з крокодилової шкіри. Її кинуло в жар. Але вона одразу ж взяла себе в руки. «Смішно, — подумала вона, — звідки йому знати, що я щойно зняла з рахунку значну суму?»

— Дуже шкодую, — повторила вона, — але я не можу позичити Вам грошей.

— Нічого, міс. Мені набуть, не слід було статися до Вас з по-

дібним проханням.

Едді вийшов, обезсильно причинивши за собою двері. Настрій у міс Фокс зіпсувався вконець. Вона випила чарку бренді і пішла до спальної кімнати — перевдягнутися. Трохи згодом вона вийшла з будинку, ведучи за собою Ванесу.

Надворі щойно пролився дощ. Після дощу напрощуд легко дихалося. Міс Фокс здавалося, що з нею має трапитися щось незвичне, і вона з радісним хвилюванням чекала на це. Вона йшла по західній стороні вулиці, тому, що ця сторона була значно краще освітлена. Міс Фокс віддалася від своєї домівки вже більш, як на пів-мілі. Освітлена відстань закінчилася, далі починалася пільма. Міс Фокс немов стояла зараз на кордоні між пільмою і світлом. Далі йти вона не наважувалася, але Ванеса тягнула її вперед.

— Ну, добре, — сказала собі міс Фокс, — дійдем лише он до того дерева, а потім — назад.

Однак до дерева вони не дійшли. Чиясь сильна рука схопила міс Фокс за комір, з силою смикнула назад і затулила їй рота. Вона спробувала крикнути, але не змогла вимовити ні звуку. Останнє, що вона почула, було жалізне скавучання Ванеси. Після цього міс Фокс немов полетіла у глибоке провалля.

Прийшовши до тями, вона зрозуміла, що все ще лежить на тротуарі. Поруч з нею стояв двірничий будинок, в якому вона мешкала. Ліва рукавичка валялась на бруку, а обручки з діамантом на руці не було. Не було і сумочки з крокодилової шкіри, в якій лежали 180 доларів. Все це вона розповіла слідчому Кірбі, який пізніше дізнався, що він прийшов до її квартири. Грошей вона не жалкувала. Єдине, чого вона бажала, — це, щоб їй повернули обручку. Кірбі запевнив, що намагатиметься зробити все можливе, щоб знайти злочинця.

— Спробуйте-но описати його зовнішність, — запропонував він.

— Сильний, не дуже високий. У нього каштанове волосся, — відповіла жінка.

— Як він був одягнений?

— Не запам'ятала. Але рукав у нього був з якоїсь грубої тканини.

— Він що-небудь сказав?

— Ні. Я чула тільки гавкіт собаки. І ще одне: я ніяк не розумію, чому це Ванеса почала гавкати тільки тоді, коли він на мене напав.

— Я теж подумав про це. Окрім того, грабіжник зняв з Вас тільки ліву рукавичку, немов знав, що Ви носите обручку на лівій руці.

Вона промовчала, а слідчий, задавши ще кілька запитань, і на тім завершивши розмову, побажав міс Фокс спокійної ночі і подався назад до поліцейського управління.

Міс Фокс лишилася у квартирі одна. Вона зморено дивилася перед собою, не помічаючи звичних речей хатньої обстановки. Едді. Що ж, це було логічно. Але вона буде мовчати. Якщо поліцейським вдасться його лімати — добре. Це їх справа. А їй хотілося

лише одного — отримати свою обручку. Міс Фокс здавалося, що вона знає, як добитися свого.

Вночі зателефонував Кірбі і повідомив, що їм вдалося спіймати грабіжника в одному з барів на 20-й авеню. Міс Фокс була розчарована. «Ні, — відповіла вона поліцейському, — ні, вона впевнена, що це не той».

Наступного ранку вона піднялася близько 10-ї години. Едді ось-ось мусив з'явитися на роботу. Міс Фокс сказала двірничому, що бажало бачити ліфтового. Опершій годині у двері постукали.

— Ви, очевидно, вже знаєте про те, що трапилось? — запитала вона Едді.

— Так, міс.

— Отже, Вам відомо, що у мене вкрадено обручку і гроші?

— Так.

— Добре. Я хотіла б, щоб Ви мене вірно зрозуміли. Грошей мені не шкода, мені хотілося б повернути собі тільки обручку. Поліції відомі зовнішні прикмети грабіжника, і для нього бу-

ло б доволі небезпечно намагатися продати ту обручку.

— Звичайно.

— Отже, йому було б вигідніше повернути ту обручку мені. Ви розумієте мене?

Едді замислився.

— Я готова заплатити 500 доларів тому, хто поверне обручку.

Едді мовчки піднявся і попрямував до виходу.

— Сподіваюсь, його відшукають, — буркнув він замість прощання.

Годину потому двірничий доловів міс Фокс, що її викликає Кірбі.

— Чому вчора, близько 2-ї години дня, до Вас приходив ліфтовий?

— А чому Ви мене про це запитуете?

— Просто цікавлюсь з професійної точки зору. Макмагон сумлінний робітник, але йому потрібні зараз гроші. Він брав у Вас у борг?

— Отже, Ви все ж таки докопалися. Що ж, я можу Вам дещо розповісти. Він просив позичити йому 50 доларів.

— І Ви дали йому їх?

— Ні.

У кімнаті запанувала тиша. Потім Кірбі спокійно запитав:

— Цією людиною був Макмагон?

— Я вважала, що до цього справа не дійде. Навіть запропонувала йому певну суму, якщо він поверне обручку. Він відмовився.

— Ви певні, що грабіжником був саме ліфтер?

— Так, це був Едді, — промовила вона і навіть не зрозуміла, що у цю мить перетнула свою власну межу між світлом і пільмою.

Під час суду міс Фокс жодного разу не глянула в його бік. Справа вирішилася швидко — хлопець не мав алібі. Його було засуджено чи то до трьох років ув'язнення, чи то до одного року ув'язнення і двохумовно: міс Фокс не зрозуміла.

Минуло літо, надійшла осінь. Однак вона ще не мала ніяких відомостей щодо своєї обручки. Кірбі повідомив, що Едді вперто заперечує свою провину.

Одного дня, у листопаді, до неї прийшли

двоє поліцейських і попрохали її завітати до слідчого відділу. Там на неї чекав Кірбі.

— Ми відшукали Вашу обручку.

— Я була певна, що Едді рано чи пізно зізнається.

— Помиляєтесь, міс Фокс. Макмагон не має ніякого відношення до цієї справи. Ви пам'ятаєте того чоловіка, якого ми Вам показували? Він спіймався на іншому злочині, і у нього в кімнаті знайшли Вашу обручку. Грабіжник у всьому зізнався.

Міс Фокс роздратовано промовила:

— Що ж, я, можливо, помилилась. Але не навмисне. Якщо це все, що Ви маєте сказати мені, то будьте ласкаві, повернути мені обручку.

Едді повернувся на службу за тиждень до Різдва. Міс Фокс помітила, що він змінився. Його посмішка стала ніби застиглою, а очі — скляними. Нічого, вона спробує зробити так, щоб усе знову було, як раніше.

— Я хотіла сказати, Едді, що мені важко було давати свідчення проти Вас. Але я вважала, що говорила істинну.

— Звичайно, міс Фокс.

— Це було жальливо для нас обох. Краще не згадувати минулого і розпочати все спочатку.

— Так, міс.

— От і прекрасно. Ванеса, як завжди, чекає на Вас увечері.

— Міс Фокс, я більше не буду виводити Вашу собачку на прогулянку.

— Очевидно, Вас не влаштовує винагорода?

— Ні, просто зараз мені цілком вистачає грошей, які я заробляю, як ліфтовий. В мене більше немає ніяких додаткових витрат.

— А як же Ваша наренена?

— Вона померла.

Не прощаючись, Едді пішов з кімнати міс Фокс.

О другій годині міс Фокс одягнулась і попрохала двірничого пе-

реказати Едді, що бажала б порозмовляти з ним. Він з'явився о 4-й годині. Міс Фокс не запропонувала йому при-
систи.

— Я думала про Вас, — промовила вона. — Мені хотілося б Вам допомогти. Як я Вам уже казала, я збиралась вручити 500 доларів тому, хто поверне мені обручку. І я відклала ці гроші. Вважаю, що найкраще буде, якщо їх візьмете Ви. Прошу!

Вона протягнула Едді конверт.

— Хай це буде різдвяний подарунок від мене.

— Дякую Вам, міс.

Коли він пішов, на душі в неї полегшало. Вона випила склянку чаю і спокійно заснула.

Увечері, коли вона вивела Ванесу на прогулянку, Едді як раз закінчував роботу. Надворі йшов сніг. Ванеса тягнула її на західну сторону вулиці. Міс Фокс не хотілася протиставити їй, тим більше, що настрий у неї сьогодні був чудовий. Вони дійшли до освітленого простору і зупинились, як завжди, між світлом і темрявою. Лише в декількох кроках звідси було місце, де її було пограбовано. Міс Фокс відчувала легке занепокоєння.

— Ну, а тепер час вертатись, — мовила вона до собаки.

Тут її зупинив якийсь чоловік. Він підійшов до них зовсім нечутно. Вона скрикнула. Чоловік затиснув їй рота і з усієї сили штовхнув у груди. Міс Фокс впала на спину. Вона встигнула крикнути ще раз. Останнє, що вона чула, був гавкіт Ванеси.

Коли двірничий знайшов її, було вже пізно. Вона лежала на спині і холодні сніжинки падали їй прямо у широко розплющені очі. В її руці, яка вже почала холонути, був затиснутий конверт з п'ятьма папірцями по сто доларів.

Переклав
В. ЩЕРБИНА.

ФОТАДІЛЬНА
ПОЛІЦІЯ

Зважаючи на побажання читачів, починаємо друкувати серію матеріалів про створення у Кіровограді школи карате-до сьютокан.

А спочатку, мабуть, варто трохи розповісти, як виникло це бойове мистецтво, навколо якого є так багато полярних думок, і яке у нас, як і безліч інших явищ, спочатку забороняли, потім дозволили, потім знову забороняли, і ось, нарешті, схоже, що забороняти більше не збираються.

У 720 році в японській середньовічній хроніці «Ніхон соку» («Душа Японії») розповідається про самурайські змагання з боротьби без застосування зброї.

1256 року монах Мер Хін Дас приносить на острів Окінава (архіпелаг Рюкю) знання китайського бойового мистецтва. Пізніше сюди ж у 1392 році переселяється багато китайських сімей, котрі принесли знання сьоріндзі-кемпо (японська назва китайської бойової системи Шаолін-цюань-фа).

Після низки заборон володарів Окінави на носіння холодної зброї, з'являється модифікація системи самозахисту без зброї, яку місцеві селяни називали «Те» (рука).

Одночасно проходив розвиток системи КО-БУДО, у якій для бою використовувалися селянські знаряддя праці. Окінавське бойове мистецтво того часу мало назви Окінава-те, Шурі-те (за назвами міст острова Шурі і Наха), а також То-те (чарівна рука) і Томарі-те (за назвою провінції, в яку входили міста Шурі і Наха).

У 1722 р. мешканець о-ва Окінава Сакугава у м. Шурі відкрив школу бойового мистецтва, якому навчався у Китаї. Саме він і застосував вперше назву «КАРАТЕ».

1830 року окінавський сачовник Сонон Мацумара був відправлений до Китаю з метою поглибленого вивчення сьоріндзі-кемпо. Повернувшись через 10 років, він заснував школу ШОРИН-РЮ - ГОКОКУАН - КАРАТЕ.

У 1848 році Мацумара був офіційно призначений головним інструктором бойових мистецтв Окінави. Його учнями стали Імосу Анко (Яцусуна) та Азато (Ясусато) — майбутні вчителі засновники сучасного карате-до, японського поета та філософа Гічіна Фунакосі, який створив

провідний стиль СЬЮТОКАН-РЮ.

Приблизний переклад з японської: — СЬОТО — «шепіт лісових дерев», «КАН» — священний зал для занять бойовим мистецтвом.

Широке розповсюдження карате-до сьютоткан бере початок з 1902 року, коли воно експериментально було включене у навчальну програму середньої школи та педагогічного училища префектури Окінава.

У травні 1921 р. кронпринц майбутній імператор Хірохіто був присутній під час демонстрації карате-до у замку Сюрі. Саме це й вирішило долю бойової системи. У 1922 р. відбулась перша публічна демонстрація карате у м. Кіото. Г. Фунакосі був

На знімку: Тосіхіро МОРІ та Володимир САВЧЕНКО.

запрошений у Токіо, де разом з кількома учнями заснував невеличку секцію у залі при храмі Мейсей Дзигу і одночасно займався пропагандою та поширенням карате-до у столичних університетах.

У 1936 р. у Токіо було побудоване перше дозвільно для занять карате-до, яке отримало назву «сьютоткан».

А тепер облішмо далеку Японію та повернімося до рідної Кіровоградщини.

Наприкінці 70-х років карате робило у нас перші кроки, створювалися перші секції. Однак, внаслідок негативної діяльності створеної у країні Федерації карате на чолі з її головою А. Штурміним та зловживань на місцях, у 1983 р. викладання карате-до у СРСР було заборонено урядом.

Місцеві правоохоронні органи звернули свою

увагу на групу каратеїстів, яку очолював лікар-травматолог дитячої обласної лікарні, член КПРС Володимир Савченко. І хоч ніяких кримінальних дій у діяльності колективу не було, а на республіканських змаганнях він виступав від ДСТ «Динамо», секція все ж була заборонена, а Володимир Васильович — суворо попереджений. Тодішній «Молодий комунар» одразу відреагував критичною статтею «Чи це те карате?», у дусі чернечької постанови. Після цих подій кіровоградським ентузіастам карате-до довелося «йти у

тодичне керівництво секціями сьютоткану в Кіровограді, допомагав організації міжнародних спортивних таборів, доводив інформацію про чемпіонати Європи та світу.

* * *

І ось Володимир Васильович вдома. Тут він очолює групи каратеїстів. Коли я вирішив написати про цю людину, то, чесно кажучи, спочатку дивувався. Ну чому, думалося, він не облишив наше місто, не поїхав у будь-який розвинений центр, де б міг розгорнути справу, маючи більший

лений у безмежжя Космосу. Кінцева мета — не більш не менш — духовне удосконалення людей, намагання витягти їх з кризової ями, у котрій нині опинилися ми всі. Засоби — прості, конкретні й чіткі результати. Якщо, наприклад, ви побачите взимку незнайомих людей, які чомусь босими бігають по снігу чи холодному асфальту, то не дивуйтеся — це його учні.

А інтерв'ю — воно майже вийшло «з другого заходу», коли ми вдома за чашкою чаю розглядали журнали, міжнародну кореспонденцію, кольорові фото та його картини з чисто японського виду мистецтва «осі-е» («випукла картина»). Не знаю, як щодо канонів образотворчого мистецтва, але ретельності, уваги та працелюбності така робота

і у травні 87-го мені їх показали: у першому ж бою зламали ребра з обох боків на рівні серця. Від болю я плакав прямо у залі, хоч і намагався стриматися. Та більше не просив ні коричневого, ні навіть синього пояса, а тільки працював по два тренування щодня.

Аналогічний приклад: цього літа на атестації по карате вадорю з нашого співвітчизника зняли чорний пояс, який він отримав у Польщі, й дали 6-й к'ю (білий пояс), оскільки японська дан-колегія вирішила, що його техніка не відповідає такому рівню. А московських інструкторів по карате-до сьютоткан, які приїхали у спортивний табір отримувати дані, на третій день відправили додому без поясів. А це ж члени збірної країни! Вони займали призові місця у Белграді...

— Та чому ж таке відбувається!

— Тому, що, знаходячись в ізолятованому світі нашої держави, люди не можуть вільно спілкуватися з фахівцями інших країн. Та й японці до нас не мають

МРІЮ ЗБУДУВАТИ

ХРАМ

вимагає чимало. Його нинішня вчителька з цього мистецтва Котоґо Хасімото, відзначивши, що у своїй роботі він відійшов від класичної техніки, використовуючи елементи ліпки, порадила створювати картини на українські національні теми. І він показує ескіз майбутньої картини — гарна українка у національному вбранні...

— Володя, а з чого Ви починали своє навчання бойовим мистецтвам Сходу?

— Першими моїми вчителями в Одесі, де навчався в медичному інституті, були студенти з Домініканської Республіки Еміль Васкес та Фредді Надель, з якими ми займалися кемпо. Коли вони закінчили навчання, нашу групу очолював студент з Алжіру з чорним поясом по карате-до сьютоткан. А з 1978 до 1987 року я займався таеквон-до під керівництвом афганця Саїд Алі Чалізаде, який навчався у КІСМІ. І весь час мріяв виїхати за кордон для професійного удосконалення. Зібравши інформацію по соціалістичних країнах, де я міг би працювати лікарем, зупинився на Угорщині, єдиній країні, де японці викладають карате та проводять атестацію. Так я став працювати за лікарським фахом ортопедо-травматолога у Центральному госпіталі Південної групи військ у Будапешті та займався у школі карате.

— Чи починалося це з якихось труднощів?

— Почалося з того, що з мене зняли коричневий пояс, який я вже два роки гордо носив у Кіровограді, викинули мої атестаційні листи на 3-й к'ю і, пов'язавши білий пояс, примусили навчатися разом з дітьми. Згодеться, що у 33 роки не зовсім зручно вчитися разом з 10-річною дитиною. Гордість вимагала великих висот,

великого бажання їздити. Саме це доводить до самозвеличення та вигадок щодо техніки та філософії карате-до при відсутності найелементарніших знань. Класична хвороба: «якщо я тренуюсь 10—15 років, то я майстер». Звідси — «учительство» й «данство». Але це можливо лише у нас на рівні районного центру, а там дуже швидко все пояснюють, і не у спортивному спаррингу на татамі, а у дозвільно при зачинених дверях. Якщо ти майстер, то зможеш вижити, якщо ж ні... Найкращий наслідок — поламани ребра.

— А чому вибирали саме Угорщину, а не Польщу чи Болгарію!

— Сьютоткан є у всіх колишніх соцкраїнах, але викладання його японцями з jKA (Японської асоціації карате-до) проводиться лише в Угорщині, там також збирається дан-комісія, яка складається тільки з японських інструкторів jKA. Жоден «чорний пояс» Угорщини, Польщі, Чехословаччини не має права бути присутнім чи «роздавати» пояс по сьютоткану, інакше вони будуть зватися — польський, чеський і т. п. Найпочесніша атестація — у Токіо, але жоден з каратеїстів цих країн не отримав у Японії пояса, та й перебування там продовжується не більше 10 днів.

Нещодавно створена Болгарська федерація карате теж шукає виходу на Японію через свого вчителя Кароя Бюржея, оскільки сьютоткан у Болгарії слабо розвинений.

Т. ЛЕОНІДОВ.

(Закінчення читайте у наступному номері).

3 4 по 10 лютого

понеділок

4 ЛЮТОГО

▲ УТ

16.00 — Новини. 16.15 — Конкурс бальних танців. 17.00 — Телефільм «Таушен». 17.30 — «Народознавство». «Свято в нашому домі». (Кіровоград на Республіканське телебачення). 18.00 — «День за днем». (Кіровоград). 18.15 — «Земле, моя». (Кіровоград). 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — Концерт Республіканського центру мистецтва. 20.20 — Науково-популярний фільм. 20.40 — На добраніч, діти! 21.00 — Чемпіонат СРСР з баскетболу. Чоловіки. «Будівельники». «Динамо» (Москва). 21.35 — Музичний фільм «Пшеничне перевесло». 22.00 — Художній фільм «Джас у кишені». Володимир Ченасін. Фільм-концерт. 0.25 — ТСН. 0.40 — Нічне ТВ. «Сусіди». Художній фільм «Запам'ятайте мене такою». 1 серія.

▲ ЦТ (I програма)

16.30 — «Приватизація?». Про пошук ефективних шляхів розвитку на НВО «ЕЛМА». 17.00 — Дитяча година. 3 уроки французької мови. 18.00 — «Контакт». Економічний огляд. 18.15 — Прем'єра документального телефільму «Примирення через кордони». Фільм 1. 19.00 — Хвилини поезії. 19.05 — Прем'єра художнього телефільму «Гегмен». 1 серія. 19.35 — До 75-річчя кіностудії ім. М. Горького. Художній фільм «Доля резидента». 1 серія. 21.00 — Час. 21.45 — Прем'єра вистави театру коvent-гарден «Назми Гофмана». Музика Ж. Оффенбаха. 0.30 — ТСН. 0.45 — Нічне ТВ. «Сусіди». Художній телефільм. 1.50 — Документальні телефільми.

▲ ЦТ (II програма)

18.20 — Телестудії міст РРФСР. «Фантор». (П'ятигорськ). 18.40 — «Алло, вас чую». Мультифільм. 18.55 — Музичний телеабонемент. Презентація російського національного симфонічного оркестру у Великому залі консерваторії. Передача 1. 19.55 — Колаж. 20.00 — Вечірня назва. 20.15 — «Вертикаль». «Нехай б'ють мене... сильнішим буду». 21.00 — Час. (З сурдоперекладом). 21.45 — «Льотна пригода». Художній телефільм. 1 серія. 22.55 — Поезія. М. Цесасава. 23.40 — Прем'єра документального телефільму «Я печаль твоя, Анахит».

вівторок

5 ЛЮТОГО

▲ УТ

7.30 — Відеоблок «Ранкова мозаїка». 9.00 — Телефільм: «Як зберегти тебе, земле». «Лебедина пісня». 9.30 — «Доброго вам здоров'я». 10.00 — «Скарбниця пам'яті». Київська палітра М. Булгакова. 10.30 — Тернополь-450. Музична програма. 12.10 — Художній фільм «Каштанка». 16.00 — Новини. 16.15 — Для дітей. «Веселна». 16.45 — Науково-популярний фільм «Заповідне». 17.35 — «Земля господаря ченаса». (Кіровоград). 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — «Хто ми...». Громадсько-політичний тижневик. Частина 1. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — «Хто ми...». Громадсько-політичний тижневик. 2 частина. 22.00 — Відеозвіт про роботу III сесії Верховної Ради УРСР. По закінченні — Чемпіонат СРСР з баскетболу. Жінки. «Динамо» (Київ) — «Горизонт». (Мінськ). «Нічний телезал. Художній фільм «Пам'ятайте мене такою». 2 серія.

▲ ЦТ (I програма)

16.15 — 1991 — рік Моцарта. 16.35 — «Життя для книги». 1. Ситін. Науково-популярний фільм. 16.55 — Разом з чемпіонами. 17.10 — «Легенда про стару гарбу». Мультифільм. 17.15 — Дитячий музичний клуб. 18.00 — Прем'єра документального телефільму «Примирення через кордони». Фільм 2. 18.50 — «Я вас люблю». Звучать вірші О. С. Пушкіна. 19.20 — Прем'єра художнього телефільму «Гегмен». 2 серія. 19.50 — «Доля резидента». Художній фільм. 2 серія. 21.00 — Час. 21.45 — «Від» Представляє: «Поле чудес». 22.30 — «Слово». Літературно-художня програма. 23.25 — «Джас у кишені». Володимир Ченасін. Фільм-концерт. 0.25 — ТСН. 0.40 — Нічне ТВ. «Сватання гусара». Художній телефільм. 1.50 — «Монологи про Юрія Гулясева». Телефільм.

▲ ЦТ (II програма)

18.05 — Мультифільм. 18.20 — Парламентський вісник Росії. 19.05 — Прем'єра документального телефільму «Сповідь віддалік від храму». 19.55 — Колаж. 20.00 — Вечірня назва. 20.15 — «Бізнес по-індійськи». 21.00 — Час. (З сурдоперекладом). 21.45 — «Льотна пригода». Художній телефільм. 2 серія. 22.50 — «Трансплантація душі». Документальний телефільм.

середа

6 ЛЮТОГО

▲ УТ

7.30 — Відеоблок «Ранкова мозаїка». 9.00 — Розповідь про неспокій. П. Тишина. 9.55 — Концерт. 10.35 — «Шкільний екран». Російська література. Позанласне читання. 11.05 — Художній фільм «Тамний радник». 12.35 — Науково-популярний фільм «Якщо у дитини харчова алергія». 16.00 — Новини. 16.15 — Концерт ансамблю «Диво». 16.30 — На допомогу школі. П. І. Чайковський і Україна. 17.00 — Документальний телефільм «Дорога людей. По великому шовковому шляху». 17.50 — «День за днем». (Кіровоград). 18.00 — «На київській хвилі». Інформаційний випуск. 18.30 — Музичний фільм «Коли в байсуні тане сніг». 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — «Агропром: вчора, сьогодні, завтра». (Кіровоград). 20.45 — На добраніч, діти! 21.05 — Спартакіада України. Настільний теніс. 21.35 —

Реклама. 21.40 — Говоримо українською. 22.00 — Відеозвіт про роботу III сесії Верховної Ради УРСР. По закінченні — Нічний телезал. Художній фільм «Шляпа».

▲ ЦТ (I програма)

16.45 — Дитяча година. 3 уроком англійської мови. 17.45 — Хвилини поезії. А. Пшеничний. 17.55 — Прем'єра документального телефільму «Примирення через кордони». Фільм 3. 18.55 — Прем'єра художнього телефільму «Гегмен». 3 серія. 19.25 — Прем'єра художнього телефільму «Ай лав ю, Петровичу». 21.00 — Час. 21.45 — О. С. Пушкін. «Повість Белкіна». Прем'єра телестави «Труна». 22.35 — Творчий вечір Н. Бабкиної і ансамблю «Російська пісня». 0.40 — ТСН. 0.55 — «Портрет у борг». Документальний телефільм. 1.15 — Нічне ТВ. «Арбатський мотив». Художній телефільм. Фільм 1.

▲ ЦТ (II програма)

19.10 — Кінополітистика союзних республік. Прем'єра документального фільму «Післямова». (Казахстан). 19.55 — Колаж. 20.00 — Вечірня назва. 20.15 — «Якщо вам після...». 21.45 — На сесії Верховної Ради РРФСР. 22.15 — Граєвний (фортепіано). 22.55 — Футбол. Товариська зустріч. Збірна Шотландії — збірна СРСР. Трансляція із Шотландії.

четвер

7 ЛЮТОГО

▲ УТ

7.30 — Відеоблок «Ранкова мозаїка». (Гімнастика). Мультифільм. Телекспрес. У саду, у городі. Музика. Реклама. Погода. 9.00 — Короткометражний фільм «У пошуках виходу». 9.30 — Художній фільм «Підкидьок». 10.40 — Музичні зустрічі. 11.40 — «Шкільний екран». 8 кл. Українська література. Розвиток мовлення. Відгук про документальний фільм. 12.10 — Телефільм «Післямова до фільму». 12.30 — Скрипкова музика. 12.45 — Кукурік і компанія. 16.00 — Новини. 16.10 — Для дітей. «Веселка». 16.40 — Говоримо українською. Мова політики. 17.00 — «На допомогу школі». М. М. Коцюбинський «Фата Моргана». 17.30 — Концерт артистів української естради. 18.20 — Телефільм «Захопленість». 18.30 — Виступає ансамбль народної музики «Буковина». 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — Невідомий театр. За що і як загинув Лесь Курбас. 20.30 — Маленький концерт. 20.45 — На добраніч, діти! 21.05 — Мультифільм для дорослих. 22.00 — Відеозвіт про роботу III сесії Верховної Ради УРСР. По закінченні — Нічний телезал. Музичний фільм «Геннадій Гладков».

▲ ЦТ (I програма)

18.10 — ...До 16 і старші. 18.55 — Прем'єра художнього телефільму «Гегмен». 4 серія. 19.25 — До 75-річчя кіностудії ім. М. Горького. Художній фільм «Коли дерева були великими». 21.00 — Час. 21.45 — За зведенням МВС. 22.00 — «Від» представляє: «Музична азбука Росії». 23.00 — Під знаком «П». У перерві — 0.00 — ТСН. 0.45 — «Фрэнковські стежини». Із циклу «Охорона грамота». 1.20 — Нічне ТВ. «Арбатський мотив». Художній телефільм. Фільм 2.

▲ ЦТ (II програма)

17.30 — Кінофестиваль «Приз глядацьких симпатій». «Крила для півночі». Документальний телефільм. (Київ). 18.20 — Ритмічна гімнастика. 18.50 — Парламентський вісник Росії. 19.10 — Телестудії міст РРФСР. «Художник повинен бути Гулівером». Зустріч з Е. Неізвестним у Магадані. 19.55 — Колаж. 20.00 — Вечірня назва.

20.15 — Лижний спорт. Чемпіонат світу. 30 км. Чоловіки. 21.00 — Час. (З сурдоперекладом). 21.45 — На сесії Верховної Ради РРФСР. 23.45 — «Ілюзіон». «Пішма». Художній фільм.

п'ятниця

8 ЛЮТОГО

▲ УТ

7.30 — Відеоблок. Ранкова мозаїка. 9.00 — Програма фільмів студії «Київнаукфільм». «В цьому щось є...». 9.40 — «Скарбниця пам'яті». Київська палітра. 10.15 — Художній фільм «А тепер куди?». 11.40 — «Тернополь-450». Музична програма. II відділ. 13.05 — «Невідомий театр». 15.00 — Новини. 16.15 — Танцює і співає «Веснянка». 17.00 — «На допомогу школі». Музика. 17.35 — «День за днем». (Кіровоград). 18.00 — На київській хвилі. Інформаційний випуск. 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — «Дзвони Чорнобилья». Відповіді на ваші запитання. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — Концерт. 22.00 — Відеозвіт про роботу III сесії Верховної Ради УРСР. По закінченні — Нічний телезал. «Незабутні». Н. Рибан.

▲ ЦТ (I програма)

16.45 — Грає С. Садлер. (Скрипка). 17.20 — «Образ». Літературна передача для старшокласників. 18.05 — Прогрес. Інформація. Реклама. 18.35 — Програма «Від». 18.50 — Прем'єра художнього телефільму «Гегмен». 5 серія. 19.20 — До 75-річчя кіностудії імені М. Горького. Художній фільм «Діло було в Пенському». 21.00 — Час. 21.45 — Програма «Від». У перерві — 23.45 — ТСН. 1.00 — «На біс». Кіноконцерт. 1.50 — Нічне ТВ. «Гонки по вертикалі». Художній телефільм. 1 серія.

▲ ЦТ (II програма)

18.55 — Колаж. 19.00 — Арена. 20.00 — Вечірня назва. 20.15 — Лижний спорт. Чемпіонат світу. Двоборство. Стрибки з трампліна. 21.00 — Час. (З сурдоперекладом). 21.45 — На сесії Верховної Ради РРФСР. 23.45 — «Старі зурначі». Художній телефільм.

субота

9 ЛЮТОГО

▲ УТ

7.30 — Новини. 7.50 — Ритмічна гімнастика. 8.05 — «Неаполітанські пісні». 8.25 — Документальний фільм «Найскай-заповіт». 8.45 — «Доброго вам здоров'я». Рецепти доктора Яотова. Передача 2. 9.15 — Ліричні мелодії. 9.35 — Циркова програма. 10.20 — На здобуття державної премії УРСР імені Т. Г. Шевченка. 12.25 — Новини. 12.40 — «На хвилі дружби». співає Ліна Митряч. 13.05 — Телевізійний фільм «Гюмрієць». 13.30 — Художній фільм «Хвилі чорного моря». 1 серія. 14.40 — «Відсвіт». Мистецтвий альманах. 15.40 — «Кришаві весілля». Вистава. 17.10 — Все про кіно. 18.30 — «Земле моя». 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — Телетурнір «Сонячні кларнети». 20.50 — На добраніч, діти! 21.05 — Чемпіонат СРСР з баскетболу. «Будівельники» — СКА (Алма-Ата). II тайм. 21.30 — Студія «Гарт». Включення Кіровоградської. В перерві — 22.30 — Новини. 23.45 — «Нічний телезал». Фільм-балет «Тіні забутих предків».

▲ ЦТ (I програма)

6.30 — «На пісненьку вулиці». Концерт. 6.55 — Мультифільм. 7.15 — Спорт для всіх. 7.30 — Ритмічна

Щастя, здоров'я, довгих і веселих років, квітучого життя з нагоди 40-річчя з дня народження бажають своїй колезі Тамарі Василівні КАРПОВИЙ — ветеринарному лікарю Кіровоградської міської ветеринарно-санітарної станції — її друзі по роботі.

ТОВАРИШІ ПО РОБОТІ.

неділя

10 ЛЮТОГО

▲ УТ

7.30 — Новини. 7.50 — Ритмічна гімнастика. 8.05 — Ранковий концерт. 8.25 — У неділю вранці. Інформаційно-музична програма. 9.25 — Мультифільм «Води, бабджан, води». 9.45 — А. Петров. «Майстер і Маргарита». Симфонічна фантазія. 10.10 — Художній фільм «Хвилі Чорного моря». 2 серія. 11.20 — Для дітей. «Канал Ді». 12.20 — Науково-популярні фільми «Метаморфози», «Тлумачення сновидінь». 13.30 — Новини. 13.45 — «Поезія О. С. Пушкіна в музиці». 14.30 — «Село і люди». 15.15 — «Ви нам писали». Музична передача з листами глядачів. 16.00 — Солдатські листи. 17.00 — Концерт українського фонду культури. 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — Здрастуй, хор. 20.00 — Телепортарена. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — Спартакіада України. Настільний теніс. 21.40 — До 120-річчя від дня народження Л. Українки. Художній фільм «Намінний господар». 23.15 — Вечірній вісник. 23.45 — «Нічний телезал». М. Бажан. «Нічні концерти».

▲ ЦТ (I програма)

8.00 — ТСН. 8.15 — Ритмічна гімнастика. 8.45 — Тираз «Спорт».

лото». 9.00 — З ранку раненько. 10.00 — На службі Вітчизні. 11.00 — Ранкова розважальна програма. 11.30 — «Клуб мандрівників». 13.00 — Сільська година. 14.00 — Музичний кіос. 14.30 — Програма «Веді». 15.00 — ТСН. 15.15 — «Марафон-15. 16.30 — Недільний променад-концерт ЦТ-1. 18.10 — «Уолт Дісней представляє...». Недільний кінозал. 19.00 — «Друзі мої, де ви?». Мультифільм. 19.35 — «Моя люба брентна». Художній фільм. 21.00 — Час. 21.45 — «Гумористично-розважальна програма. 22.45 — «Старому другу». Концерт Л. Лещенка. 23.45 — ТСН. 0.00 — Нічне ТВ. «Циганський барон». Фільм-концерт. 1.20 — «Гонки по вертикалі». Художній телефільм. 3 серія.

▲ ЦТ (II програма)

8.00 — На зарядку ставай. 8.15 — Грає А. Бариленко. (Гітара). 8.15 — «Начєна Тім». Мультифільм. 8.55 — «Плюс одинадцять». Програма російського телебачення. 12.25 — Лижний спорт. Чемпіонат світу. 10 км. Жінки. 14.20 — «Голос Азії». Частина 3. 16.15 — «Вуличний портрет». Документальний фільм. 16.35 — Колаж. 16.40 — Фільм — дітям. «Зимовий дуб». 17.00 — «Планета». Міжнародна панорама. 18.00 — Чемпіонат США з баскетболу серед професіоналів NBA. 19.00 — «Зверени і передай». Святки у станиці Анастасівській Краснодарського краю. 19.45 — Вечірня назва. 20.00 — Ковзанярський спорт. Чемпіонат світу. Чоловіки. 21.00 — Час. (З сурдоперекладом). 21.45 — «Австроське телебачення». «Оба-на». «Нещодавно». «Хеллоу». «Пашинне молоко». 23.45 — Лижний спорт. Чемпіонат світу. Стрибки з трампліна. 0.30 — «Віденський експрес». Художній фільм.

ДО УВАГИ АБІТУРІЄНТІВ 1991 РОКУ!

Підготовчі курси при Кіровоградському медичному училищі пропонують комплекти довідкової документації для бажаючих поступити до КМУ у 1991/1992 навчальному році.

ДО КОМПЛЕКТУ ВХОДЯТЬ:

- перелік спеціальностей і строки навчання;
- строки проведення вступних екзаменів на денному та вечірньому відділеннях;

- перелік документів для прийомної комісії і строки подання заяв про прийом;
- умови прийому до училища без вступних екзаменів;
- програми вступних екзаменів з біології, хімії, української (російської) мови та літератури для цілеспрямованої самостійної підготовки до екзаменів.

Вартість одного комплекта — 25 карбованців.

Для одержання комплекта слід поштовим переказом надіслати гроші на р/рахунок 000461077 в обласній дирекції Укрсоцбанку в Кіровограді. Квитанцію про оплату і лист-заявку із вказанням поштової адреси і прізвища надіслати на адресу: 316012, м. Кіровоград, Комуністичний проспект, 16, кабінет 222. На поштовому конверті необхідно зробити позначку «Підготовчі курси».

Гарантуємо відправку пакунка документів у десятиденний строк

після надходження заявки.

Юним жителям Кіровограда нагадуємо, що при Кіровоградському медичному училищі триває набір на постійно діючі вечірні курси для поступаючих до вищих та середніх спеціальних навчальних закладів.

Підготовка проводиться з біології, хімії, української та російської мови і літератури.

Телефон для довідок 4-95-33.

АДМІНІСТРАЦІЯ КУРСІВ.

(Продовження Початок у № 50—54 за 1990 р., № 1—4 за 1991 р.)

СВЯТКОВА ЄВРЕЙСЬКА КУХНЯ

Багато десятиліть євреї Радянського Союзу не мали можливості вільно дивитися вистави та кінофільми рідною мовою, вичити свою історію. Під забороною — часто негласно — були традиції і навіть мова. Єврейська кухня як складова частина єврейської культури не була винятком. Ні разу, у всякому разі у післявоєнний період, у друку не з'явилися збірники рецептів єврейської кухні.

Але і в ці роки господарки занотовували старовинні рецепти, ділилися ними з подругами...

Багато століть живуть євреї серед інших народів. І, незважаючи на це, вони зберегли свої традиції, які беруть свій початок від Сінаю — місця народження єврейського народу. Одна з граней цієї традиції — кухня. Смак та запахи певних страв стали такою ж невід'ємною частиною субот та свят, як і особливі молитви, особливий настрій, вогонь свічок. Вони також допомагали підтримувати тепло єврейського дому, єврейської сім'ї. Так, під час свят і сімейних торжеств склалися в народі відповідні традиції, і порядок подачі страв, застільні пісні. Стіл перетворився у важливий інститут, на якому ґрунтувалося життя родини з її законами та укладом.

Сьогодні ми хочемо запропонувати вам лише невеличку частку рецептів єврейської кухні, які використовувалися під час певних свят.

ШАБАТ

Кожний сьомий день тижня приносить у дім набожного єврея спокій та гармонію. Спочатку хвилювання та поспіх, а на зміну їм настає Шабат — день миру.

Субота настає близько заходу сонця у п'ятницю. На честь суботи у п'ятницю роботу закінчують раніше звичайного. Приблизно за півгодини до заходу сонця господарка запалює свічки (мінімум дві).

Суботня вечір починається з освячення-кидуша, який складається з невеличкого уривку з Біблії про суботу у супроводі благословіння на вино. Людина, яка промовляє благо-

словіння (як правило — господар) тримає при цьому бокал у правій руці. Вино з бокалу потім роздається всім присутнім чоловікам та жінкам.

На суботній стіл кладуть дві хали, прикриті вишитою скатертиною. Після кидуша миють руки, розрізають хали на шматки і розподіляють між присутніми.

ХАЛА

У місці змішайте рослинну олію, сіль та цукор, влийте кип'яток, розмішайте, потім холодну воду і знову розмішайте. Розведіть дріжджі у

теплій воді, окремо збийте яйця і все це влийте до миски, залишивши одну-дві столові ложки яєць для змазки хал. Всыпте до миски муку та замісіть некруте тісто. Вимісіть його на дошці (поки не перестане прилипати). Якщо треба — додайте муки. Покладіть тісто знову до миски, накрийте чистою серветкою чи рушником і поставте до нагрітої, але не гарячої духовки на одну хвилину. Дістаньте і залиште в теплом місці на годину. Тісто повинне подвоїтися у об'ємі. Викладіть його на дошку, вимісіть, розділіть на 4 частини, а кожну з них, у свою чергу — ще на 3—4 частини. Кожний шматок розкатайте руками в ковбаску і сплетіть з 3—4 ковбасок 4 хали. Покладіть на змащене олією деко та залиште хвилину на 45, щоб підійшли. Змажте хали залишеним яйцем, посипте маком або кунжутом і випікайте на середньому вогні у попередньо нагрітій духовці 30—40 хвилин. Зніміть з дека на дошку, накрийте серветкою або

рушником, а зверху — чим-небудь більш щільним, але не важким. Через 10—15 хвилин зніміть покрив і залиште хали холонуть під серветкою.

Борошно — 4—5 склянок, рослинна олія — 0,5 склянки, сіль — 3 чайні ложки, цукор — 1 столова ложка, кип'яток — 1 склянка, холодна вода — 0,5 склянки, тепла вода — 0,3 склянки, дріжджі — 40—50 г, 3 яйця, мак або кунжут за смаком.

У Шабат заборонені деякі види робіт, які велить традиція, в тому числі — розведення вогню та приготування їжі. Але страви, які приготовлені раніше, можна зберегти у теплій пічці. Так народився чолент (цолнт) — особлива суботня страва, смак якої не гіршає, а, навпаки, краще від довгого стояння у теплі. Чолент готують у п'ятницю, а потім залишають у пічці або в іншому теплом місці на всю ніч і подають до другої суботньої трапези (вранці).

ЧОЛЕНТ З КНЕЙДЛАХ

Замочіть боби на ніч, потім воду злийте. Розтопіть в каструлі чверть склянки жиру, обсмажте в ньому м'ясо та цибулю, покладіть кріп-пліт, посоліть двома чайними ложками солі та поперчіть. Окремо збийте яйця з цукром та жиром, який залишився, та сіллю. Влийте воду, додайте борошна, вимісіть тісто, скатайте в кулю і покладіть у каструлю. Залийте все водою і тушіть як звичайно.

Боби (або квасоля) — 2 склянки, м'ясо — 1,3—1,5 кг, жир — 1/4 склянки, 3 картоплини, 3 цибулини (нарізані кільцями), сіль — 3 чайні ложки, перець — 0,5 чайної ложки, 2 яйця, цукор — 2 чайні ложки, вода — чверть склянки, «мацова» мука — 1/4 склянки.

Підготував Г. ХАРИТОНОВ.

ВІД РЕДАКЦІЇ. Дорогі друзі, безперечно, в одному матеріалі неможливо дати рецепти всіх страв, які готуються та вживаються під час єврейських релігійних свят. Але якщо вас це зацікавить, ми з задоволенням продовжимо публікації на цю тему.

ОДИН ІЗ СПОСОБІВ «ЛІКУВАННЯ»

Как трудился в этом направлении отец Григорий, буквально себя не жалея, показывал случай исцеления, явленный им над одной богатой царичинской купчихой, лет 50-ти с лишком, «здоровой и полной», как характеризует ее Иллатор. Вот что рассказывает последний об этом замечательном чуде:

— В главных комнатах огромного купеческого дома «старец» схватил за грудь хозяйскую невестку, женщину лет 32-х, очень смазливую и очень привлекательную. Невестка как-то странно вскрикнула и убежала от старца.

Григорий и говорит: — здесь, в этих комнатах, беса нельзя выгонять; надо выбрать более укромное место.

Пошли в другое помещение, состоявшее из четырех маленьких комнаток: одна комната была совсем маленькая; в ней стояла только одна большая кровать. «Старец» сказал: — вот здесь хорошо беса выгонять. Повели туда «больную». Она начала трястись и мычать. Вошел в ту комнату и «старец», закрывши за собой двери.

Я с мужем больной остался в зале и начал его, как мог, утешать.

В комнате поднялась страшная возня. Тянулася она долго. Я начал нервничать. Не вытерпел, заглянул в дверь сквозь стекло и увидел такую картину, что, крайне смущенный, прямо-таки отскочил от дверей.

[Далі буде].

Кіровоградська інноваційна фірма «Ефект» висловлює глибоке співчуття працівниці фірми Хороленко Тетяні Миколаївні у зв'язку зі смертю її батька
Миколи Андрійовича.

VIDEO

м. Кіровоград, вул. Полтавська, 71.

НЕДІЛЯ, 3 ЛЮТОГО

- 10.00 Мультфільми.
- 11.30 «Говард-качка».
- 13.30, 17.30 «Дівчинка, пілот, розвідник і шахрай».
- 15.30 «Батальйон».
- 19.30 «Загін «Дельта».
- 21.30 «Чужі».

ПОНЕДІЛОК, 4 ЛЮТОГО

- 10.00 «Флеш Гордон». Мультфільм.
- 11.30 «Сім чудових глadiatorів». Пригоди.
- 13.30, 17.30 «Смертельні бійці Шаоліня».
- 15.30 «Нові варвари». Фантастика.
- 19.30 «Великий улов». Бойовик.
- 21.30 «Гарячі лавні голівуа». Комедія.

ВІСНОК, 5 ЛЮТОГО

- 10.00 «Світ талісмана». Мультфільм.
- 11.30 «Останні дні Помпеї». Історичний фільм.
- 13.30, 17.30 «Шаолін, викликає ніндзю».
- 15.30 «Войовничий колос».
- 19.30 «Бойова машина смерті». Бойовик.
- 21.30 «Лікарня, молодість, любов». Комедія.

СЕРЕДА, 6 ЛЮТОГО

- 10.00 «Секрет Інституту гіганти людини». Мультфільм.

- 11.30 «Битва зброї». Вестерн.
- 13.30, 17.30 «Убивці поліцейських». 1 серія.
- 15.30 «Магазин вживаних машин». Комедія.
- 19.30 «Поліцейський та маньяк». Бойовик.
- 21.30 «Двічі померлий». Фільм жахів.

ЧЕТВЕР, 7 ЛЮТОГО

- 10.00 Мультфільми.
- 11.30 «Гіганти». Пригоди.
- 13.30, 17.30 «Убивці поліцейських». 2 серія.
- 15.30 «Залізний орел».
- 19.30 «Президію». У головній ролі Ш. Коннері.
- 21.30 «Капітан Кронос — мисливець на вампірів».

П'ЯТНИЦЯ, 8 ЛЮТОГО

- 10.00 Мультфільми.
- 11.30 «Острів нових потвор».
- 13.30, 17.30 «Молодий майстер кунг-фу». 1 серія.
- 15.30 «Коршун війни».
- 19.30 «Мадам з Бевежі Хіпс».
- 21.30 «Поліцейський напрокат». Бойовик.

СУБОТА, 9 ЛЮТОГО

- 10.00 «Людина — павук». Мультфільм.
- 11.30 «Поліція 1991 року». Фантастика.
- 13.30, 17.30 «Молодий майстер кунг-фу». 2 серія.
- 15.30 «Школа «Вище даху».
- 19.30 «Напарники». Комедія.
- 21.30 «Перемоги за всяку ціну». 1 серія. Комедія.

НЕДІЛЯ, 10 ЛЮТОГО

- 10.00 «Гулівер». Мультфільм.
- 11.30 «Мойсей». 1 і 2 серії. США. Історичний фільм.
- 13.30, 17.30 «Малюк карате-3».
- 15.30 «Космічна лють».
- 19.30 «Мертві на 99,44, процента».
- 21.30 «Перемоги за всяку ціну». 2 серія. Комедія.

«Молодой коммунар» — орган Кіровоградського обласного комітету ЛКСМУ (МДС).

На українському мові.

НАША АДРЕСА:
316030, МПС,
м. Кіровоград,
вул. Луначарського, 36.

Друкарня імені Г. М. Димитрова редакції «Кіровоградська правда» Кіровоградського обласного Компартії України, м. Кіровоград, вул. Гліни, 3.

Газета виходить щосуботи.

Зам. № 74. Індекс 61103. Тираж 16 500.

Редактор
М. ШВОРАК.